

Utkast till lagrådsremiss

Begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm Klicka här för att ange datum.

Klicka här för att ange namnunderskrift1.

Klicka här för att ange namnunderskrift2.
(Justitiedepartementet)

Det huvudsakliga innehållet i utkastet till lagrådsremiss

I utkastet till lagrådsremiss föreslås en tidsbegränsad lag som innehåller bestämmelser som begränsar möjligheten till uppehållstillstånd enligt utlänningslagen i vissa fall. Lagen föreslås gälla i tre år.

Antalet asylsökande som sökt sig till Sverige har under 2015 varit rekordhögt. Påfrestningarna på det svenska asylsystemet är stora och även andra centrala samhällsfunktioner utsätts för en stor belastning. Syftet med den tidsbegränsade lagen är att minska antalet asylsökande till Sverige genom att under en begränsad tid anpassa det svenska regelverket till EU:s miniminivå. Färre antal asylsökande till Sverige bör bidra till en jämnare fördelning av asylsökande inom EU.

Det föreslås att den tidsbegränsade lagen ska innehålla bestämmelser om tidsbegränsade uppehållstillstånd för alla skyddsbehövande utom kvotflyktingar, om begränsade möjligheter till anhöriginvandring för skyddsbehövande med tidsbegränsade tillstånd och om skärpt försörjningskrav. Dessutom föreslås att det inte ska vara möjligt att bevilja uppehållstillstånd till övriga skyddsbehövande och att bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen/särskilt ömmande omständigheter ska ersättas med en bestämmelse som ger en begränsad möjlighet att bevilja uppehållstillstånd när det krävs för att Sverige ska uppfylla sina internationella förpliktelser.

Den tidsbegränsade lagen föreslås träda i kraft den 31 maj 2016.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige	4
2.2	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	8
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare	17
3	Ärendet och dess beredning	18
4	En ny lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige	19
5	Uppehållstillstånd för skyddsbehövande	19
5.1	Skyddsbehövande i svensk rätt	19
5.2	Uppehållstillstånd för övriga skyddsbehövande	21
5.3	Tidsbegränsade uppehållstillstånd	21
5.4	Permanent uppehållstillstånd om utlänningskan försörja sig	23
6	Uppehållstillstånd på grund av hinder mot verkställighet	26
7	Familjeåterförening	26
7.1	Gällande rätt	26
7.2	Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en flykting eller alternativt skyddsbehövande med tidsbegränsat uppehållstillstånd	28
7.3	Utvidgat försörjningskrav	31
8	Synnerligen ömmande omständigheter	34
8.1	Gällande rätt	34
8.2	Bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter ersätts av en mer begränsad bestämmelse	35
9	Följdändringar i etableringslagen	37
10	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	38
11	Kostnader och andra konsekvenser	39
12	Författningskommentar	41
12.1	Förslaget till lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige	41
12.2	Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	50
12.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare	56
Bilaga 4	Det omarbetade skyddsgrundsdirektivet	58
Bilaga 5	Familjeåterföreningsdirektivet	76

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige,

2. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),

3. lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om uppehållstillstånd. Av 1 kap. 1 a § utlänningslagen (2005:716) framgår att denna lag ska tillämpas framför utlänningslagen, i den utsträckning lagens bestämmelser avviker från utlänningslagen.

2 § De uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i utlänningslagen (2005:716).

Statusförklaring

3 § Bestämmelsen om övrig skyddsstatusförklaring i 4 kap. 3 a § andra stycket utlänningslagen (2005:716) ska inte tillämpas.

Uppehållstillstånd som skyddsbehövande

4 § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ska inte beviljas en utlänning som är övrig skyddsbehövande.

5 § Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ska vara tidsbegränsat.

Om utlänningen är flykting ska uppehållstillståndet gälla i tre år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt första stycket ska, förutom i fall som avses i 6 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i ett år.

Om utlänningen är alternativt skyddsbehövande ska uppehållstillståndet gälla i ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt första stycket ska, förutom i fall som avses i 6 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

6 § En arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § ska senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades underrätta Skatteverket om anställningen.

En utlänning som har haft ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § ska när tiden för det tidsbegränsade tillståndet har löpt ut beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som har anmälts enligt första stycket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelse till Skatteverket.

Upphållstillstånd på grund av anknytning

7 § Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 utlänningslagen (2005:716) ska, om den person som utlänningsåberopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §, beviljas om flyktingen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Upphållstillstånd får dock vägras med stöd av 5 kap. 17–17 b §§ utlänningslagen. Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b utlänningslagen får i sådana fall vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § utlänningslagen ska inte beviljas om den person som utlänningsåberopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

8 § Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) ska inte beviljas om den person som utlänningsåberopar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

Om den som utlänningsåberopar anknytning till fick sin ansökan om uppehållstillstånd registrerad hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare ska dock uppehållstillstånd beviljas i samma utsträckning som uppehållstillstånd ska beviljas enligt 7 § första stycket för den som åberopar anknytning till en flykting.

9 § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 utlänningslagen (2005:716) på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §, ska gälla för samma tid som uppehållstillståndet för den person till vilken anknytning åberopas.

10 § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) får beviljas endast om den person som utlänningen åberopar anknytning till kan försörja sig och utlänningen och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen. . Om försörjningskravet har ansetts uppfyllt och uppehållstillstånd har beviljats, ska den frågan inte prövas på nytt vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och bostad av tillräcklig storlek och standard.

11 § Kraven i 10 § gäller inte om den person som utlänningen åberopar anknytning till är ett barn.

Om den person som utlänningen åberopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande gäller kraven i 10 § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter att den person som utlänningen åberopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningen och den person som utlänningen åberopar anknytning till inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Uppehållstillstånd i vissa fall

12 § Uppehållstillstånd ska inte beviljas med stöd av 5 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716).

13 § Om uppehållstillstånd inte kan ges på någon annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning som befinner sig i Sverige om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden.

14 § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 13 § ska vara tidsbegränsat och gälla i ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år, om inte något annat följer av 15 §.

15 § En arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 13 § ska senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades underrätta Skatteverket om anställningen.

En utlänning som har haft ett uppehållstillstånd enligt 13 § ska när tiden för tillståndet har löpt ut beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som har anmälts enligt första stycket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de

villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelse till Skatteverket.

När ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord

16 § Det som föreskrivs i 5 kap. 18 § första stycket utlänningslagen (2005:716) gäller inte för en utlänning som ansöker om permanent uppehållstillstånd enligt 6 eller 15 §, förlängning av ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 9 § eller uppehållstillstånd enligt 13 §.

Uppehållstillstånd vid hinder mot verkställighet

17 § Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning enligt 12 kap. 18 § första stycket utlänningslagen (2005:716) ska vara tidsbegränsat och gälla i ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i ett år.

1. Denna lag träder i kraft den 31 maj 2016.

2. Lagen tillämpas inte vid beslut som gäller en ansökan om uppehållstillstånd från ett barn eller en vuxen som ingår i samma familj som ett barn om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Lagen tillämpas dock om utlänningen vid beslutstillfället inte längre vistas i Sverige eller inte längre är ett barn eller ingår i samma familj som ett barn.

3. 10 och 11 §§ tillämpas inte om ansökan om uppehållstillstånd har lämnats in senast den 31 maj 2016.

4. Lagen gäller till och med den 30 maj 2019.

2.2 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716) dels att 4 kap. 3 a §, 5 kap. 1, 3–3 b, 6, 8, 16, 17 a och 18 §§ samt 12 kap. 18 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 a §

Om det i lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som avviker från denna lag, ska de bestämmelserna gälla.

4 kap.

3 a §¹

En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (alternativ skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 § och inte är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 2 c §.

En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl har ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara övrig skyddsbehövande (övrig skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 a § och inte är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande enligt 2 c §.

I 3 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för andra stycket.

¹ Senaste lydelse 2009:1542.

5 kap.

1 §²

Flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd får dock vägras en flykting om han eller hon

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket, ska det nya tillståndet gälla i minst två år. Första och andra meningarna gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

I 4 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket för övriga skyddsbehövande. I 5 § den lagen finns bestämmelser som under samma period gäller i stället för tredje stycket för flyktingar och alternativt skyddsbehövande.

3 §³

Upphållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt i Sverige, eller
a) har en förälder som är bosatt i Sverige, eller
eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller
eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i Sverige, eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i Sverige, eller har beviljats uppehållstillstånd för

² Senaste lydelse 2014:1400.

³ Senaste lydelse 2014:1400.

bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

- har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,
- gäller i Sverige enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption, eller
- gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller annan skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller annan skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd enligt denna paragraf ska gälla minst ett år. Upphållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b ska gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som med stöd av första stycket 1, 2, 4 eller 5 har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning till en skyddsbehövande, ska det nya tillståndet gälla i minst två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid.

17 § första stycket och 9 § lagen (2016:xx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket 1–2 och tredje stycket om utlänningen återoppar anknytning till en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen. I 8 § den lagen finns en bestämmelse som under samma period gäller i stället för första stycket 1–4 om den person som utlänningen återoppar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den

lagen.

3 a §⁴

Uppehållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller annan skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

17 § andra stycket och 8 § lagen (2016:xx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första–tredje styckena om utlänningen återoppar anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

3 b §⁵

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3 eller 3 a § får beviljas endast om den person som utlänningen återoppar anknytning till kan försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen.

⁴ Senaste lydelse 2014:778.

⁵ Senaste lydelse 2010:175.

I 10 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket. I 11 § den lagen finns bestämmelser som under samma period gäller i stället för 3 c–3 e §§.

6 §⁶

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

För barn får uppehållstillstånd enligt första stycket beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande.

I 12 och 13 §§ lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första och andra styckena.

8 §⁷

Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning enligt 3 § första stycket 1 eller 3 a § första stycket 1 ska vara tidsbegränsat vid första beslutstillfället, såvida inte

1. utlänningen sammanbott utomlands med sin make eller sambo under en längre tid, eller
2. det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

I 9 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket för ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en flykting som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den

⁶ Senaste lydelse 2014:433.

⁷ Senaste lydelse 2015:91.

lagen.

16 §⁸

En utlänning som med stöd av 8 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning får beviljas ett nytt tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En utlänning som har familjeanknytning enligt 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket och som har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i två år får ges ett permanent uppehållstillstånd. Om det finns särskilda skäl, får permanent uppehållstillstånd ges före tvåårsperiodens slut.

Har ett förhållande upphört får uppehållstillstånd ändå ges, om

1. utlänningen har särskild anknytning till Sverige,
2. förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlänningen, eller utlänningens barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller
3. andra starka skäl talar för att utlänningen *skall* ges fortsatt uppehållstillstånd.

I 9 § lagen (2016:xx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första–tredje styckena för ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en flykting som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

17 a §⁹

Upphållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,
2. en utlänning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inletts uteslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd, eller
3. om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Upphållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,

⁸ Senaste lydelse 2006:220.

⁹ Senaste lydelse 2006:220.

2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller

3. någon av makarna eller samborna är under 18 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras *skall* hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras *ska* hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

I 7 § första stycket lagen (2016:xx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för andra stycket 3 om utlänningen åberopar anknytning till en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

18 §¹⁰

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

¹⁰ Senaste lydelse 2014:400.

9. utlänningen med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning,

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller 11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 16 § lagen (2016:xx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket för en utlänning som ansöker om permanent uppehållstillstånd enligt 6 eller 15 § den lagen, förlängning av ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 9 § den lagen eller uppehållstillstånd enligt 13 § den lagen.

12 kap.

18 §¹¹

Om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,

2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller

3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas, får Migrationsverket, om hindret är bestående, bevilja permanent uppehållstillstånd.

Finns det endast ett tillfälligt hinder mot verkställighet, får verket bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

¹¹ Senaste lydelse 2014:433.

Barn får beviljas permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1–3 eller andra stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Migrationsverket får också besluta om inhibition.

I 17 § lagen (2016:xx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket när det gäller giltighetstiden för uppehållstillståndet.

Denna lag träder i kraft den 31 maj 2016.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Härigenom föreskrivs att 2 och 10 §§ lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Lagen gäller en nyanländ som har fyllt 20 men inte 65 år och som har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om uppehållstillståndet har beviljats enligt

1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),
2. 12 kap. 18 § utlänningslagen, *eller*
3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen.

2. 12 kap. 18 § utlänningslagen,
3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen, *eller*
4. 13 § lagen (2016:XX) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

10 §²

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar

1. närmare föreskrifter om etableringsplaner, och
2. föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl och lämpligt arbete enligt 9 § 4.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från lagens bestämmelser om etableringsinsatser för nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 31 maj 2016.

¹ Senaste lydelse 2012:1000.

² Senaste lydelse 2014:952.

3 Ärendet och dess beredning

Till följd av bl.a. flera pågående allvarliga konflikter i omvärlden har antalet asylsökande som sökt sig till Sverige under 2015 varit rekordhögt och utmaningarna för det svenska asylsystemet är mycket stora. Av de totalt 162 000 asylsökande i Sverige under 2015 togs det under perioden september–december emot drygt 114 000 , varav mer än 26 000 var ensamkommande barn.

Det är inte bara det svenska asylsystemet som utsätts för stora påfrestningar. Även andra centrala samhällsfunktioner utsätts för en mycket stor belastning. Det som särskilt kan lyftas fram är boendesituationen, hälso- och sjukvården, skolan och den sociala välfärden. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har varnat för att viktiga samhällsfunktioner inte klarar av ansträngningen. I november förekom det att asylsökande tvingades sova utomhus då Migrationsverket inte kunde garantera tak över huvudet för dem som sökte sig till Sverige. En rad åtgärder har vidtagits för att hantera den rådande situationen. Regeringen har gjort bedömningen att den aktuella situationen innebär ett allvarligt hot mot allmän ordning och inre säkerhet. Tillfälliga gränskontroller har därför införts, liksom ID-kontroller vid resor med buss och tåg från Danmark till Sverige och vid vissa båtresor till Sverige. I januari 2016 kunde en minskning av antalet asylsökande till Sverige konstateras. Flyktingsituationen innebär emellertid att Sverige inom kort återigen kan hamna i en situation när antalet asylsökande kraftigt ökar.

För att skapa ett andrum för svenskt flyktningmottagande krävs nu att antalet personer som söker asyl i Sverige minskar. Sverige kan därför inte fortsätta att ta ett så stort ansvar för flyktningmottagandet i EU som hittills. För att mottagandet ska vara hållbart krävs en jämnare fördelning av asylsökande inom EU. Regelverket i Sverige är mer generöst än vad EU-rätten kräver. För att fler asylsökande ska välja att söka asyl i andra medlemsstater måste regelverket anpassas till miniminivån i EU.

Inom Justitiedepartementet har därför ett utkast till lagrådsremiss utarbetats. [Utkastet har remissbehandlats och ett remissmöte hölls den... En sammanfattning av utkastets innehåll finns i *bilaga 1* och utkastets lagförslag finns i *bilaga 2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3* och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr).]

4 En ny lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Förslag: En tidsbegränsad lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige ska införas. Om bestämmelser i den tidsbegränsade lagen avviker från bestämmelserna i utlänningslagen, ska bestämmelserna i den tidsbegränsade lagen gälla.

Skälen för förslaget: Utmaningarna för det svenska asylsystemet är mycket stora och åtgärder måste vidtas i syfte att minska antalet asylsökande i Sverige. För att fler asylsökande ska välja att söka asyl i andra medlemsstater måste regelverket anpassas till miniminivån i EU. Detta bör göras under en begränsad period. Av författningstekniska skäl bör detta regleras i en särskild tidsbegränsad lag. Det bör av den tidsbegränsade lagen och utlänningslagen (2005:716), förkortad UtL, framgå att om bestämmelserna i den tidsbegränsade lagen avviker från bestämmelserna i utlänningslagen ska bestämmelserna i den tidsbegränsade lagen gälla. För att underlätta för tillämparen bör det i de relevanta bestämmelserna i utlänningslagen införas upplysningsbestämmelser som hänvisar till den tidsbegränsade lagen.

5 Upphållstillstånd för skyddsbehövande

5.1 Skyddsbehövande i svensk rätt

De centrala bestämmelserna om skyddsbehövande i svensk rätt finns i 4 kap. UtL. Där finns definitioner av tre kategorier skyddsbehövande; flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande.

I 4 kap. 1 § UtL definieras begreppet *flykting*. Definitionen motsvarar i allt väsentligt den som finns i FN:s konvention från 1951 angående flyktingars rättsliga ställning (Genèvekonventionen), reviderad genom dess tilläggsprotokoll från 1967 (New York-protokollet), och i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet¹⁴. Det omarbetade skyddsgrundsdirektivet finns i *bilaga 4*. Med flykting avses i utlänningslagen en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och inte kan, eller på grund av sin

¹⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (omarbeting).

fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd (4 kap. 1 § första stycket UtL). Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse eller om utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse från enskilda och inte kan antas bli erbjuden ett effektivt skydd som inte är av tillfällig natur. Vid bedömningen av om skydd erbjuds beaktas endast skydd som ges av staten eller av parter eller organisationer som kontrollerar hela eller en betydande del av statens territorium (4 kap. 1 § andra stycket UtL). Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort (4 kap. 1 § tredje stycket UtL).

I 4 kap. 2 § UtL definieras begreppet *alternativt skyddsbehövande*. Definitionen motsvarar i allt väsentligt den som finns i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet och har sin bakgrund i FN:s konvention från 1984 mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (FN:s tortyrkonvention) och artikel 3 i den europeiska konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Med alternativt skyddsbehövande avses i utlänningslagen en utlänning som i andra fall än som avses i 1 § (dvs. flyktingdefinitionen) befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att 1. det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa en risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och 2. utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd (4 kap. 2 § första stycket UtL). Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som avses där eller om utlänningen löper sådan risk genom handlingar från enskilda och inte kan antas bli erbjuden ett effektivt skydd som inte är av tillfällig natur. Vid bedömningen av om skydd erbjuds beaktas endast skydd som ges av staten eller av parter eller organisationer som kontrollerar hela eller en betydande del av statens territorium (4 kap. 2 § andra stycket UtL). Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort (4 kap. 2 § tredje stycket UtL).

I 4 kap. 2 a § UtL definieras begreppet *övrig skyddsbehövande*. Med övrig skyddsbehövande avses i utlänningslagen en utlänning som i andra fall än som avses i 1 och 2 §§ (dvs. definitionerna av flykting och alternativt skyddsbehövande) befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon 1. behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan för att utsättas för allvarliga övergrepp, eller 2. inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof (4 kap. 2 a § första stycket UtL). Första stycket 1 gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som avses där eller om utlänningen löper sådan risk genom handlingar från enskilda och inte kan antas bli erbjuden

ett effektivt skydd som inte är av tillfällig natur. Vid bedömningen av om skydd erbjuds beaktas endast skydd som ges av staten eller av parter eller organisationer som kontrollerar hela eller en betydande del av statens territorium (4 kap. 2 a § andra stycket UtIL). Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort (4 kap. 2 a § tredje stycket UtIL).

Av 4 kap. 2 b och 2 c §§ UtIL framgår när en utlänning är utesluten från att anses som flykting eller annan skyddsbehövande och av 4 kap. 5 och 5 a §§ UtIL framgår förutsättningarna för att en utlänning ska upphöra att vara flykting eller annan skyddsbehövande.

5.2 Uppehållstillstånd för övriga skyddsbehövande

Förslag: Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtIL ska inte beviljas en utlänning som är övrig skyddsbehövande. En sådan utlänning ska inte heller förklaras vara övrig skyddsbehövande (övrig skyddsstatusförklaring).

Skälen för förslaget: Flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har enligt 5 kap. 1 § första stycket UtIL rätt till uppehållstillstånd. I vissa fall kan dock uppehållstillstånd vägras en flykting med stöd av 5 kap. 1 § andra stycket UtIL. Flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande ska också erhålla skyddsstatusförklaringar enligt 4 kap. 3 och 3 a §§ UtIL.

Övriga skyddsbehövande är en skyddskategori som saknar EU-rättslig eller annan internationell bakgrund. För att anpassa de svenska reglerna till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner bör övriga skyddsbehövande undantas från rätten till uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtIL. Övriga skyddsbehövande bör inte heller erhålla skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § andra stycket UtIL. Bestämmelser med denna innebörd bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen.

5.3 Tidsbegränsade uppehållstillstånd

Förslag: Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtIL ska vara tidsbegränsat.

Om utlänningen är flykting ska uppehållstillståndet gälla i tre år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den nya lagen ska, som huvudregel, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i ett år. Av lagens tidsbegränsade konstruktion följer att förlängning endast blir aktuellt

om flyktingen beviljas ett uppehållstillstånd med en giltighetstid som är kortare än tre år.

Om utlänningen är alternativt skyddsbehövande ska uppehållstillståndet gälla i ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den nya lagen ska, som huvudregel, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Bedömning: Kvotflyktingar ska fortsatt beviljas permanenta uppehållstillstånd.

Skälen för förslaget och bedömningen

Tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtL

Ett uppehållstillstånd som beviljas en skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtL ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, ska det nya tillståndet gälla i minst två år. Vad som nu har sagts gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Med undantag från de fall där tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver annat, är utgångspunkten i dag att skyddsbehövande beviljas permanent uppehållstillstånd (se prop. 2013/14:248 s. 44–45). Varken EU-rätten eller internationella konventioner kräver dock att permanent uppehållstillstånd ges till en skyddsbehövande. I syfte att anpassa de svenska reglerna till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner bör uppehållstillstånd som beviljas flyktingar och alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtL vara tidsbegränsade. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen.

Enligt 5 kap. 2 § UtL ska uppehållstillstånd ges till en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning), dvs. inom ramen för den s.k. flyktingkvoten. Enligt förarbeten (prop. 1983/84:144 s. 88 och 1993/94:94 s. 80) och fast praxis beviljas kvotflyktingar vid tillämpningen av 5 kap. 2 § UtL permanent uppehållstillstånd. Det vore inte rimligt att nu ändra på detta och bevilja kvotflyktingar tidsbegränsade uppehållstillstånd. Kvotflyktingar bör därför även fortsatt beviljas permanent uppehållstillstånd. Någon särskild bestämmelse om tidsbegränsade uppehållstillstånd för kvotflyktingar bör därför inte införas i den tidsbegränsade lagen.

Giltighetstiden för de tidsbegränsade uppehållstillstånden

Det omarbetade skyddsgrundsdirektivet medger i viss utsträckning kortare giltighetstider för de tidsbegränsade uppehållstillstånden än vad som i dag föreskrivs i svensk rätt. Enligt artikel 24.1 i direktivet ska ett

uppehållstillstånd för en person som har flyktingstatus gälla i minst tre år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat. Av artikel 24.2 i direktivet följer att ett uppehållstillstånd för en person som har status som alternativt skyddsbehövande ska vara förnybart och gälla i minst ett år och, om det förnyas, i minst två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat. Lagstiftaren har tidigare gjort övervägandet att en skyddsbehövande som beviljas uppehållstillstånd alltid bör beviljas uppehållstillstånd i minst ett år. Det medför att utlänningen kan folkbokföras och kan komma att omfattas av socialförsäkringen (jfr prop. 2009/10:31 s. 141 och 158–160). Mot denna bakgrund bör de tidsbegränsade uppehållstillstånden som beviljas under en tidsbegränsad period gälla i tre år för flyktingar, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid, dock minst ett år, och i ett år för alternativt skyddsbehövande. Huvudregeln när uppehållstillståndet löper ut bör vara att även ett nytt tillstånd är tidsbegränsat, se dock även avsnitt 5.4. Vid förlängning bör ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting gälla i ett år. Eftersom flyktingar som huvudregel ska beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som gäller i tre år kommer förlängning bara bli aktuellt för personer som av hänsyn till nationell säkerhet eller allmän ordning har beviljats ett uppehållstillstånd med en kortare giltighetstid. Ett uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande bör vid förlängning gälla i två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden bör dock, som framgått ovan, aldrig vara kortare än ett år. En bestämmelse med den innebörden bör tas in i den tidsbegränsade lagen.

5.4 Permanent uppehållstillstånd om utlänningen kan försörja sig

Förslag: En arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den nya lagen ska senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades underrätta Skatteverket om anställningen.

En utlänning som har haft ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den nya lagen ska när tiden för det tidsbegränsade tillståndet har löpt ut beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som har anmälts till Skatteverket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet eller inkomst av tjänst och näringsverksamhet som tillsammans gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig.

En ansökan om ett permanent uppehållstillstånd ska kunna bifallas trots att utlänningen vistas i Sverige.

Det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelse till Skatteverket.

Skälen för förslaget: Av 6 kap. 3 § UtL framgår att en utlänning som har tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas arbetstillstånd, om inte skäl hänförliga till syftet med uppehållstillståndet talar häremot. I syfte att öka drivkrafterna för arbete och egenförsörjning bör det införas en möjlighet för en utlänning som har haft ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den nya lagen att beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon kan försörja sig. Denna möjlighet bör gälla även om skyddsbehovet har upphört. För att beviljas uppehållstillstånd för arbete i Sverige krävs att sökanden har erbjudits en anställning där lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Enligt regeringens bedömning bör samma villkor gälla för att en person ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd enligt den tidsbegränsade lagen med den skillnaden att det i dessa fall inte ska vara fråga om ett erbjudande om en anställning utan en faktisk anställning. Rätten till permanent uppehållstillstånd bör även gälla personer som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen.

Nuvarande regler för arbetskraftsinvandring infördes 2008. I den allmänna debatten har det funnits en diskussion om hur reglerna följts bl.a. när det gäller anställningsvillkoren för dem som har kommit hit med stöd av reglerna. För att motverka missbruk infördes nya regler 2014, bl.a. en bestämmelse om återkallelse av uppehållstillstånd. I juli 2015 gav regeringen en särskilt utredare i uppdrag att undersöka i vilken omfattning arbetskraftsinvandrare utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden (Dir. 2015:75). Utredaren ska bl.a. överväga krav på att anställningsavtal ska ges in i samband med en ansökan om uppehållstillstånd. För att en utlänning ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd enligt den nu föreslagna bestämmelsen ska det krävas att sökanden har en anställning och på så sätt kommer bestämmelsen att skilja sig från den som gäller för arbetskraftsinvandrare där kravet är att sökanden ska kunna visa upp ett erbjudande om anställning. Migrationsverket kommer därför vid tidpunkten för sin prövning att på ett bättre sätt kunna kontrollera att anställningsvillkoren uppfyller lagens krav. Migrationsverkets kontroll bör också syfta till att upptäcka missbruk av reglerna på andra sätt. Vid handläggning av ansökningar om arbetstillstånd ska Migrationsverket vara observant på att ett anställningsavtal inte är ett skenavtal (se prop. 2007/08:147, s. 37). Det bör gälla också när verket överväger att bevilja permanent uppehållstillstånd med anledning av den nu föreslagna bestämmelsen. Migrationsverket har också en allmän skyldighet att motverka missbruk av regler (2 § 1 förordningen [2007:996] med instruktion för Migrationsverket). I syfte att motverka att oseriösa arbetsgivare har

arbetskraft med anställningsvillkor som är sämre än vad som gäller för andra arbetstagare bör sammanslutningar av arbetsgivare respektive arbetstagare inom det verksamhetsområde som anställningen tillhör ges tillfälle att yttra sig för att ge ett beslutsunderlag till Migrationsverket.

Kravet på att kunna försörja sig bör vara uppfyllt om det finns regelbundna inkomster som tillgodoser utlänningens eget uppehälle inklusive kostnaden för egen bostad. Inkomsterna ska komma från anställning eller näringsverksamhet eller en kombination av dessa. Vid bedömningen av om inkomsterna gör det möjligt för utlänningen att försörja sig ska en sammantagen bedömning göras av hans eller hennes ekonomiska situation. En förutsättning för att en anställning ska kunna ligga till grund för permanent uppehållstillstånd bör också vara att skattelagstiftningen följs. Inkomsterna bör alltså vara av sådan karaktär att de kommer att beskattas. Sedan tidigare gäller enligt 7 kap. 1 b § utlänningsförordningen (2006:97) att en arbetsgivare som har anställt en utlänning ska underrätta Skatteverket om anställningen senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades. Det bör vara en förutsättning för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas enligt den nu aktuella paragrafen att arbetsgivaren har underrättat Skatteverket om anställningen. För att detta ska bli helt tydligt bör denna skyldighet för arbetsgivaren tas in direkt i den tidsbegränsade lagen när det gäller en anställning av en utlänning som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats med stöd av lagen. Det bör dessutom i den tidsbegränsade lagen uttryckligen anges att en av de förutsättningar som måste vara uppfyllda för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas är att en sådan underrättelse har skett. Migrationsverket har alltså att kontrollera att det rör sig om en verklig och varaktig anställning, att anställningen gör det möjligt för utlänningen att försörja sig och att anställningsvillkoren inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Med varaktig anställning avses till att börja med tillsvidareanställningar. Även en tidsbegränsad anställning bör dock kunna anses varaktig om det handlar om en anställning som ska pågå under en längre tid. När det gäller näringsverksamhet är en förutsättning för att inkomster från verksamheten ska kunna ligga till grund för ett permanent uppehållstillstånd att verksamheten följer gällande bestämmelser, t.ex. redovisnings- och skattebestämmelser. Av skattelagstiftningen följer att en verksamhet ska utgöra näringsverksamhet krävs bl.a. det att den bedrivs yrkesmässigt, dvs. regelbundet och varaktigt. Närmare föreskrifter om Migrationsverkets prövning och om underrättelser till Skatteverket bör kunna meddelas genom verkställighetsföreskrifter. Regeringen har med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen befogenhet att meddela föreskrifter om verkställighet av lagen och får också med stöd av 8 kap. 11 § regeringsformen bemyndiga en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter. En upplysningsbestämmelse om regeringens befogenhet bör tas in i den tidsbegränsade lagen.

Enligt huvudregeln i 5 kap. 18 § första stycket UtL ska en utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får enligt den regeln inte bifallas efter inresan. En ansökan om ett permanent uppehållstillstånd på grund av att utlänningen kan försörja sig

bör kunna bifallas trots att utlänningen vistas i Sverige. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen.

6 Uppehållstillstånd på grund av hinder mot verkställighet

Förslag: Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning enligt 12 kap. 18 § första stycket UtIL ska vara tidsbegränsat och gälla i ett år.

Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i ett år.

Skälen för förslaget: Av 12 kap. 18 § UtIL framgår att uppehållstillstånd under vissa omständigheter får beviljas en utlänning som meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft. Uppehållstillstånd får meddelas om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att 1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §, 2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller 3. det finns medicinska hinder eller annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas. Migrationsverket får då, om hindret är bestående, bevilja permanent uppehållstillstånd (första stycket). Föreligger endast ett tillfälligt hinder mot verkställighet, får verket bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (andra stycket).

Enligt de bestämmelser som regeringen föreslår i avsnitt 5.3 ska en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtIL beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd under den tid som den nya lagen gäller. Det vore inte lämpligt om permanent uppehållstillstånd då kan beviljas en utlänning som meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning på grund av verkställighetshinder. I stället bör ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som gäller i ett år beviljas och därefter kunna förlängas med ett år i taget. En bestämmelse med denna innebörd bör tas in i den tidsbegränsade lagen.

7 Familjeåterförening

7.1 Gällande rätt

Uppehållstillstånd på grund av anknytning

I 5 kap. 3 och 3 a §§ UtIL finns bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Av 5 kap. 3 § UtIL framgår att uppehållstillstånd ska ges till make, sambo och gifta barn till någon som är bosatt eller som har beviljats

uppehållstillstånd för bosättning i Sverige. Uttrycken make och sambo gäller såväl olikkönade som samkönade par. Med make jämställs även registrerad partner. Uppehållstillstånd ska också ges till ogifta barn till maken eller sambon till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige. Uppehållstillstånd ska även ges till en utlänning som är förälder till ett ensamkommande barn som är flykting eller annan skyddsbehövande. Dessa personer har således en rätt att få uppehållstillstånd, om det inte finns särskilda skäl mot att bevilja tillstånd enligt 5 kap. 17–17 b §§ UtlL. Exempel på sådana särskilda skäl är om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet eller om det medvetet har lämnats oriktiga uppgifter som är av betydelse för att få uppehållstillstånd. Ett annat exempel är att uppehållstillstånd får vägras en make eller sambo och ett ogift barn till en make eller sambo, om någon av makarna eller samborna är under 18 år. Bestämmelserna grundar sig på familjeåterföreningsdirektivet¹⁵. Direktivet finns i *bilaga 5*. I 5 kap. 3 § UtlL finns också en bestämmelse om rätt till uppehållstillstånd för en utlänning som är förälder till ett ogift barn som är flykting eller annan skyddsbehövande, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan. Detsamma gäller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe. Bestämmelsen infördes i samband med genomförandet av det omarbetade skyddsgrundsdirektivet och syftar till familjesammanhållning, inte familjeåterförening.

I 5 kap. 3 a § UtlL finns ytterligare bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Dessa bestämmelser har inte sin grund i familjeåterföreningsdirektivet och innebär, till skillnad från bestämmelserna i 5 kap. 3 § UtlL, inte en rätt utan en möjlighet att beviljas uppehållstillstånd. Uppehållstillstånd får ges till en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges. Uppehållstillstånd kan också ges till en utlänning som på annat sätt är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om de har ingått i samma hushåll och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan dem som fanns redan i hemlandet. Vidare kan en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige beviljas uppehållstillstånd. En utlänning som ska utöva umgänge av inte begränsad omfattning med ett barn som är bosatt i Sverige och en utlänning som har svenskt ursprung eller som har vistats i Sverige under lång tid med uppehållstillstånd kan också beviljas uppehållstillstånd. När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd även i andra fall ges till en utlänning som är adopterad i Sverige i vuxen ålder, en anhörig till en utlänning som är flykting eller annan skyddsbehövande, eller till en utlänning som på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

¹⁵ Rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening.

Försörjningskrav

Som huvudregel gäller att uppehållstillstånd på grund av anknytning får beviljas endast om den person som utlänningen återopar anknytning till kan försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen (5 kap. 3 b § UtL). Från huvudregeln finns flera undantag. Försörjningskravet gäller inte om den person som utlänningen återopar anknytning till är ett barn, medborgare i Sverige, medborgare i en annan EES-stat eller Schweiz, en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting, en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning), en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller har förklarats vara alternativt skyddsbehövande, eller en utlänning som har permanent uppehållstillstånd och som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd för bosättning i minst fyra år (5 kap. 3 c § UtL). Försörjningskravet gäller vidare inte om sökanden är ett barn och den som barnet återopar anknytning till är barnets förälder. Det gäller inte heller om barnets andra förälder ansöker om uppehållstillstånd tillsammans med barnet (5 kap. 3 d § UtL). Undantag från försörjningskravet får dessutom medges helt eller delvis om det finns särskilda skäl (5 kap. 3 e § UtL).

7.2 Upphållstillstånd på grund av anknytning till en flykting eller alternativt skyddsbehövande med tidsbegränsat uppehållstillstånd

Förslag: Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 UtL ska, om den person som utlänningen återopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den nya lagen, beviljas om flyktingen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Upphållstillstånd ska dock få vägras med stöd av 5 kap. 17–17 b §§ UtL. Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b UtL ska också få vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Upphållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 a § UtL ska inte beviljas om den person som utlänningen återopar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den nya lagen.

Upphållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 3 a § UtL ska inte beviljas om den person som utlänningen återopar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den nya lagen. Om den som utlänningen återopar anknytning till fick sin ansökan om uppehållstillstånd registrerad hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare ska dock uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 UtL beviljas i samma utsträckning som uppehållstillstånd ska

beviljas för den som åberopar anknytning till en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den nya lagen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 UtL på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den nya lagen, ska gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En ansökan om förlängning av familjemedlemmens uppehållstillstånd ska kunna bifallas trots att familjemedlemmen vistas i Sverige.

Skälen för förslaget

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en flykting

Familjeåterföreningsdirektivet bygger på tanken att en tredjelandsmedborgare som har en mera permanent bosättning i en EU-stat, den s.k. anknytningspersonen, ska ha rätt att återförenas med vissa familjemedlemmar. För att ha rätt till familjeåterförening enligt direktivet ska anknytningspersonen ha ett uppehållstillstånd som är giltigt under minst ett år och ha välgrundade utsikter att få ett permanent uppehållstillstånd. Enligt flera av de svenska bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av anknytning krävs att anknytningspersonen är bosatt i Sverige eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning här. Av förarbetena till utlänningslagen framgår att när det gäller utländska medborgare och statslösa krävs i regel att utlänningen har ett permanent uppehållstillstånd i Sverige för att han eller hon ska kunna vara anknytningsperson (prop. 2005/06:72 s. 28). Migrationsöverdomstolen har dock i ett avgörande om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en i Sverige bosatt maka funnit att maken, som hade ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som var giltigt under längre tid än ett år och hade välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd, hade rätt till familjeåterförening enligt familjeåterföreningsdirektivet och kunde utgöra anknytningsperson enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 UtL (MIG 2007:29). När det gäller uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § första stycket 2 UtL har Migrationsöverdomstolen funnit att en person med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd inte är att anse som en sådan anknytningsperson som avses i den bestämmelsen (MIG 2008:1).

En flykting vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt den nya lagen torde i regel anses ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd och därmed kunna utgöra anknytningsperson enligt 5 kap. 3 § UtL. För att det ska vara tydligt vad som gäller och att det svenska regelverket uppfyller kraven i familjeåterföreningsdirektivet bör det dock i den tidsbegränsade lagen tas in en bestämmelse som innebär att uppehållstillstånd får beviljas flyktingens make, sambo och ogifta barn samt ogifta barn till flyktingens make eller sambo om flyktingen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Som konstaterats ovan, gäller uttrycken make och sambor såväl olikkönade som samkönade par och med make avses även registrerad partner. Ett par kan ha tvingats dölja sitt samboförhållande beroende på att det inte har accepterats i den kultur

de levit i. Detta hindrar inte att ett samboförhållande kan ha förelegat. Vid prövningen av om ett samboförhållande förelegat ska en helhetsbedömning göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Att paret t.ex. haft tillgång till två olika bostäder utesluter inte att de kan vara sambor (jfr NJA 1994 s. 256). Att en utlänning som är förälder till ett ensamkommande barn som är flykting som huvudregel har rätt till uppehållstillstånd följer av 5 kap. 3 § första stycket 4 UtL. Detta kommer gälla även när det ensamkommande barnet har beviljats ett uppehållstillstånd som tidsbegränsats enligt den nya lagen.

Upphållstillstånd för anknytningspersonens make eller sambo och för ett ogift barn till anknytningspersonens make eller sambo får enligt 5 kap. 17 a § andra stycket 3 UtL vägras om någon av makarna eller samborna är under 18 år. Bestämmelsen grundar sig på artikel 4.5 i familjeåterföreningsdirektivet, som anger att för att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får medlemsstaterna kräva att anknytningspersonen och dennes make ska ha uppnått en viss lägsta ålder, högst 21 år, innan maken kan återförenas med anknytningspersonen. Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska enligt 5 kap. 17 a § tredje stycket UtL hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden (jfr artikel 17 i direktivet). För att anpassa de svenska reglerna till miniminivån enligt EU-rätten bör det vara möjligt att vägra uppehållstillstånd för en flyktings make eller sambo och för ett ogift barn till en flyktings make eller sambo, om någon av makarna eller samborna är under 21 år. En förutsättning bör vara att flyktingen har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den nya lagen. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen. Vid bedömningen av om uppehållstillstånd ska vägras ska hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden. Att parterna har gemensamma barn är en sådan omständighet som kan beaktas och även parternas möjligheter att återförenas i något annat land.

Ett uppehållstillstånd som beviljas make, sambo och ogifta barn på grund av anknytning till en flykting vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt den nya lagen, bör gälla för samma tid som flyktingens uppehållstillstånd. Detsamma bör gälla ett uppehållstillstånd som beviljas en förälder till ett ensamkommande flyktingbarn vars uppehållstillstånd tidsbegränsats enligt den nya lagen. En ansökan om förlängning av ett sådant uppehållstillstånd bör kunna bifallas trots att utlänningen vistas i Sverige. Bestämmelser med den innebörden bör tas in i den tidsbegränsade lagen

Familjeåterföreningsdirektivet uppställer inte något krav på att det ska finnas en möjlighet att få uppehållstillstånd i de fall som omfattas av 5 kap. 3 a § UtL. I syfte att anpassa de svenska reglerna till miniminivån enligt EU-rätten bör uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § UtL inte beviljas om utlänningen åberopar anknytning till en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den nya lagen. En bestämmelse med den innebörden bör tas in i den tidsbegränsade lagen.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en alternativt skyddsbehövande

Enligt artikel 3.2 i familjeåterförordningsdirektivet ska direktivet inte tillämpas när anknytningspersonen har tillstånd att vistas i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer enligt internationella förpliktelser, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna. Direktivet är alltså inte tillämpligt på alternativt skyddsbehövande. För att anpassa de svenska reglerna till miniminivån enligt EU-rätten bör uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 första stycket 1–4 eller 3 a §§ UtL inte beviljas om den person som utlännings åberopar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den nya lagen. En bestämmelse med den innebörden bör tas in i den tidsbegränsade lagen.

I avsnitt 10 föreslås att den tidsbegränsade lagen inte ska tillämpas vid beslut som gäller en ansökan om uppehållstillstånd från ett barn eller en vuxen som ingår i samma familj som ett barn, om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Den 24 november 2015 var den dag då regeringen presenterade den politiska inriktning som ligger till grund för förslagen i utkastet till lagrådsremiss. Det är också rimligt att den som har kommit till Sverige utan sin familj och som har ansökt om uppehållstillstånd före dess får möjlighet att återförenas med sin familj även om han eller hon beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande med stöd av den nya lagen. Uppehållstillstånd på grund av anknytning till den alternativt skyddsbehövande bör i dessa fall kunna beviljas en make eller maka, en sambo eller ett omtydligt barn under samma förutsättningar som föreslås gälla om anknytningspersonen är en flykting som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den nya lagen.

7.3 Utvidgat försörjningskrav

Förslag: Som huvudregel ska ett försörjningskrav ställas som villkor för uppehållstillstånd på grund av anknytning. Försörjningskravet ska innebära ett krav på anknytningspersonen att kunna försörja både sig själv och den anhörige och att ha en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och den anhörige. Om försörjningskravet har ansetts uppfyllt och uppehållstillstånd har beviljats, ska den frågan inte prövas på nytt vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Om anknytningspersonen är ett barn ska inte ställas något försörjningskrav.

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande ska försörjningskravet gälla endast om

– ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,

- familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har särskild anknytning till, eller
- utlännings- och anknytningspersonen inte sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och bostad av tillräcklig storlek och standard.

Skälen för förslaget

Bakgrunden till dagens regler om försörjningskrav och behovet av en förändring

När reglerna om försörjningskrav infördes motiverades de bl.a. med att det ur integrationssynpunkt är positivt om anknytningspersonen har arbete och bostad när de anhöriga anländer. Vidare framhölls att en långsiktigt hållbar asyl- och migrationspolitik bygger på ett fördjupat europeiskt samarbete och att en harmonisering av reglerna inom EU därför är viktig (prop. 2009/10:77 s. 19). Alla medlemsstater i EU utom Sverige ställde då upp någon form av försörjningskrav som villkor för anhöriginvandring, även om det på EU-nivå inte fanns några tvingande regler om försörjningskrav som villkor (a. prop. s. 14 och 17).

De regler som infördes och som gäller i dag är så utformade att ett försörjningskrav enligt en huvudregel ska ställas som villkor för uppehållstillstånd på grund av anknytning. Huvudregeln är dock försedd med så många undantag att de fall då försörjningskrav ställs upp i själva verket kan sägas höra till undantagen. De svenska reglerna om försörjningskrav är i flera avseenden mer förmånliga än vad EU-rätten kräver. De svenska reglerna bör därför anpassas till miniminivån enligt EU-rätten.

Försörjningskrav ska vara huvudregel

En utgångspunkt bör vara att ett försörjningskrav ska gälla som villkor för uppehållstillstånd och att undantag från denna huvudregel endast ska få göras i fall då detta framstår som olämpligt eller ett försörjningskrav står i strid med EU-rätten.

Av naturliga skäl kan barn inte jämföras med vuxna när det gäller krav på försörjning. Även i den tidsbegränsade lagen bör därför ett undantag från försörjningskravet gälla om anknytningspersonen är ett barn. Familjeåterföreningsdirektivet bör också tolkas så att ett försörjningskrav inte bör ställas upp när anknytningspersonen är ett barn (jfr artiklarna 7.1, 10.3 och 12.1).

Ett annat undantag bör under vissa förutsättningar gälla när anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting. Enligt familjeåterföreningsdirektivet får ett försörjningskrav ställas upp om ansökan om familjeåterförening lämnas in senare än tre månader efter det att flyktingstatus har beviljats eller om familjeåterförening är möjlig i ett tredje land, dvs. ett land utanför EU, med vilket referenspersonen (anknytningspersonen) och/eller

familjemedlemmen har särskild anknytning (artikel 12.1). Försörjningskrav får också ställas upp när det gäller flyktingar vars familjeband inte har etablerats före inresan (artikel 9.2). Olika regler gäller i dag i fråga om tidsbegränsning av uppehållstillstånd på grund av anknytning beroende på om förhållandet är väl etablerat eller inte (5 kap. 8 § UtIL). Med nyetablerade relationer avses äktenskap eller samboförhållanden där makarna eller samborna inte sammanbott utomlands en längre tid och förhållandet inte heller på annat sätt framstår som väl etablerat. När det gäller flyktingar bör försörjningskravet utformas med denna regel som förebild såvitt gäller nyetablerade relationer. Försörjningskrav bör avseende flyktingar sammanfattningsvis få ställas upp om ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning görs senare än tre månader efter att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting, om familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har särskild anknytning till, eller om utlännings- och anknytningspersonen har en nyetablerad relation. Som framgår av föregående avsnitt kommer alternativt skyddsbehövande som beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd med stöd av den tillfälliga lagen att ha samma rätt till familjeåterförening som flyktingar, om deras ansökan om uppehållstillstånd registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum senast den 24 november 2015. Rätt till familjeåterförening finns också enligt förslaget för vuxna som ingår i samma familj som ett barn om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket vid samma tidpunkt om utlännings- och anknytningspersonen vid prövningstillfället fortfarande vistas i Sverige och ingår i samma familj som ett barn (se avsnitt 10). Det är rimligt att behandla dessa grupper på samma sätt som flyktingar när det gäller försörjningskravet. Undantag från försörjningskravet bör därför gälla för dessa grupper alternativt skyddsbehövande i samma utsträckning som för flyktingar.

Det är inte rimligt att den som en gång beviljats ett uppehållstillstånd ska behöva riskera att senare fråntas sitt uppehållstillstånd om det skulle visa sig att försörjningskravet inte längre är uppfyllt. Någon ny prövning av försörjningskravet bör därför inte göras i samband med en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Däremot bör ett uppehållstillstånd på grund av anknytning, i samma utsträckning som enligt nuvarande ordning, kunna återkallas med stöd av 7 kap. 1 § UtIL om det har förekommit vilsedande uppgifter beträffande försörjningskravet.

Högre ställda krav

Familjeåterföreningsdirektivet medger att försörjningskravet innebär ett krav på anknytningspersonen att kunna försörja inte bara sig själv utan också familjemedlemmarna (artikel 7.1 c). Det finns därför anledning att utvidga försörjningskravet på så sätt att anknytningspersonen ska kunna försörja inte bara sig själv utan också den anhörige. Det är lämpligt att regeringen eller en myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om innebörden av kravet på försörjningsförmåga och på att ha en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlännings- och anknytningspersonen. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela sådana föreskrifter och får också med stöd av 8 kap. 11 §

samma lag bemyndiga en förvaltningsmyndighet att meddela föreskrifter. En upplysningsbestämmelse om regeringens befogenhet bör finnas i den tidsbegränsade lagen.

8 Synnerligen ömmande omständigheter

8.1 Gällande rätt

Av 5 kap. 6 § första stycket UtIL framgår att om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Bestämmelsen är avsedd att tillämpas restriktivt och användas först när det inte finns möjlighet att få uppehållstillstånd enligt någon av huvudgrunderna för uppehållstillstånd. Bestämmelsen tillämpas för personer som redan befinner sig i Sverige och ansöker om uppehållstillstånd härifrån (prop. 2004/05:170 s. 188 och 270). Vid prövningen av om det finns synnerligen ömmande omständigheter ska en samlad bedömning göras av omständigheterna i ärendet. Skälen för att sökanden ska få stanna i Sverige ska vara av personlig art. I den sammantagna bedömning som alltid ska göras kan en eller flera omständigheter leda till att uppehållstillstånd bör beviljas. Av förarbetena framgår att det inte går att uttömmande ange alla de omständigheter som kan beaktas vid denna bedömning (prop. 2004/05:170 s. 187). Det krävs att omständigheterna är sådana att utlänningens sammanvägda situation framstår som synnerligen ömmande (jfr Migrationsöverdomstolens avgöranden MIG 2007:15 och MIG 2007:33). De personliga förhållanden som särskilt ska beaktas är utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet. Exempel på övriga omständigheter som kan komma att ingå i den sammantagna bedömningen är social utstötning, traumatisering till följd av tortyr eller liknande svåra upplevelser i hemlandet eller till följd av människohandel (prop. 2004/05:170 s. 192).

Av 5 kap. 6 § andra stycket framgår att för barn får uppehållstillstånd enligt bestämmelsens första stycke beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande. Bestämmelsen i andra stycket ändrades den 1 juli 2014 (prop. 2013/14:216). Enligt den tidigare lydelsen behövde omständigheterna i ett barns ärende inte ha samma allvar och tyngd som krävs för att vuxna personer ska kunna få uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter enligt första stycket. Den ändrade utformningen av andra stycket innebär att det inte ställs lika höga krav som enligt tidigare ordning för att barn ska kunna beviljas uppehållstillstånd (prop. 2013/14:216 s. 26).

8.2 Bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter ersätts av en mer begränsad bestämmelse

Förslag: Uppehållstillstånd ska inte beviljas enligt bestämmelsen om synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter.

Om uppehållstillstånd inte kan ges på någon annan grund ska uppehållstillstånd få beviljas en utlänning som befinner sig i landet om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden.

Ett uppehållstillstånd enligt den nya bestämmelsen ska vara tidsbegränsat och gälla i ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år.

En arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den föreslagna bestämmelsen ska senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades underrätta Skatteverket om anställningen.

En utlänning som har haft ett uppehållstillstånd enligt den nya bestämmelsen ska när tiden för tillståndet har löpt ut beviljas permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som har anmälts till Skatteverket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet.

Ansökningar om uppehållstillstånd ska få bifallas med stöd av dessa bestämmelser trots att utlänningen vistas i Sverige.

Det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelse till Skatteverket.

Skälen för förslaget

Uppehållstillstånd när det krävs för att Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden

Bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter medger rätt till uppehållstillstånd i fler fall än vad som krävs för att Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden. Bestämmelsen bör därför ersättas med en regel som innebär att uppehållstillstånd får beviljas en utlänning som befinner sig i Sverige om det krävs för att Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden om uppehållstillstånd inte kan beviljas på någon annan grund. En bestämmelse med den innebörden bör tas in i den tidsbegränsade lagen.

Vid bedömningen av Sveriges internationella åtaganden måste givetvis beaktas hur dessa åtaganden har tolkats av berörda internationella och nationella domstolar. Migrationsöverdomstolen har bl.a. gjort uttalanden om rätten till skydd för privat- och familjeliv i artikel 8

Europakonventionen och vistelse i Sverige (se t.ex. MIG 2012:13 och MIG 2015:4). Vidare skulle en utvisning av en utlänning som lider av sjukdom i vissa fall kunna anses utgöra omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i Europakonventionen (se t.ex. MIG 2015:9). I beaktandet av Sveriges internationella åtaganden ingår frågan om skydd för personer som utsatts för människohandel.

Avsikten med den ändrade regleringen är att begränsa möjligheterna att få uppehållstillstånd även för barn. Av portalbestämmelsen i 1 kap. 10 § utlänningslagen framgår att i fall som rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. Denna bestämmelse gäller även vid tillämpning av den tidsbegränsade lagen, vilket innebär att det inte finns behov av en särreglering avseende barn i den nya bestämmelsen. Barns behov bör alltså, liksom tidigare, särskilt beaktas. Som lagstiftaren tidigare anfört får prövningen av barnets bästa dock inte gå så långt att det i princip blir till ett eget kriterium för uppehållstillstånd att vara barn (prop. 1996/97:25 s. 247).

Utlänningar som beviljas uppehållstillstånd med stöd av bestämmelsen om synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter i 5 kap. 6 § UtIL beviljas normalt permanent uppehållstillstånd. Enligt 5 kap. 9 § UtIL ska dock ett uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 5 kap. 6 § på grund av sjukdom vara tidsbegränsat om utlänningsens sjukdom eller behov av vård i Sverige är av övergående natur.

Varken EU-rätten eller internationella konventioner kräver att utlänningar som omfattas av den nya bestämmelsen ska beviljas ett permanent uppehållstillstånd. I syfte att anpassa de svenska reglerna till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner bör uppehållstillstånd som beviljas med stöd av den nya bestämmelsen vara tidsbegränsade. Samma giltighetstider som för alternativt skyddsbehövande bör gälla. Det första uppehållstillståndet bör därför gälla i ett år och bör kunna förlängas med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som gäller i två år. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen.

Enligt huvudregeln i 5 kap. 18 § första stycket UtIL ska en utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får enligt den regeln inte bifallas efter inresan. En bestämmelse med innebörden att uppehållstillstånd får beviljas efter inresan i de fall ett sådant uppehållstillstånd måste beviljas för att Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden måste därför tas in i den tidsbegränsade lagen.

Permanent uppehållstillstånd om utlännen kan försörja sig

I avsnitt 5.4 föreslås att en skyddsbehövande som har haft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska beviljas permanent uppehållstillstånd när tiden för det tidsbegränsade tillståndet löper ut om han eller hon har en anställning som har anmälts till Skatteverket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. De skäl som anförs där gäller även för personer som har beviljats

uppehållstillstånd på grund av Sveriges internationella åtaganden. Även personer som har beviljats uppehållstillstånd enligt den nya bestämmelsen bör därför beviljas permanent uppehållstillstånd när tiden för det tidsbegränsade uppehållstillståndet har löpt ut om han eller hon har en anställning som har anmälts till Skatteverket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen eller kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet. Detta bör gälla även om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd enligt den nya bestämmelsen inte längre är uppfyllda. En bestämmelse med den innebörden bör tas in i den tidsbegränsade lagen. En bestämmelse om att en arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd på grund av Sveriges internationella åtaganden ska underrätta Skatteverket om anställningen senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades bör också tas in i den tidsbegränsade lagen.

Enligt huvudregeln i 5 kap. 18 § första stycket UtL ska en utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får enligt den regeln inte bifallas efter inresan. En ansökan om ett permanent uppehållstillstånd på grund av att utlänningen kan försörja sig bör kunna bifallas trots att utlänningen vistas i Sverige. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i den tidsbegränsade lagen.

9 Följändringar i etableringslagen

Förslag: Den som beviljats uppehållstillstånd när det krävs för att Sverige ska uppfylla sina internationella förpliktelser enligt den nya lag som nu föreslås ska ingå i etableringslagens målgrupp.

Regeringen ska bemyndigas att meddela föreskrifter om undantag från lagens bestämmelser om etableringsinsatser för nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd

Skälen för förslaget

Målgruppen i etableringslagen utvidgas

Lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, etableringslagen, innehåller bestämmelser om ansvar och insatser som syftar till att underlätta och påskynda vissa nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. Insatserna ska ge de nyanlända förutsättningar för egenförsörjning och stärka deras aktiva deltagande i arbets- och samhällslivet.

Den bestämmelse som föreslås i den nya lagen om att uppehållstillstånd ska beviljas när det krävs för att Sverige ska uppfylla sina internationella förpliktelser utgör en ny grund för att bevilja en utlänning uppehållstillstånd. Målgruppen för etableringslagen bör

utvidgas så att även nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på denna grund omfattas av lagen.

Regeringen bör ges ett särskilt bemyndigande i etableringslagen

I 10 § etableringslagen finns en bestämmelse som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om bl.a. etableringsplaner.

I 6-8 §§ etableringslagen finns vissa regler om etableringsinsatser. Det stadgas bl.a. att en etableringsplan som minst ska innehålla kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning för den som har rätt att delta i sådan enligt skollagen (2010:800), samhällsorientering och aktiviteter för att påskynda den nyanländes etablering i arbetslivet. Det är Arbetsförmedlingen som har ansvaret för att upprätta en individuell plan och den ska utformas tillsammans med den nyanlände och i samverkan med berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer.

När den nu föreslagna lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige tillämpas, kommer antalet nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd att öka kraftigt. De nyanlända som beviljas ett ettårigt uppehållstillstånd kommer att ha en etableringsplan som längst kommer att gälla under motsvarande tid. Mot bakgrund av att egen försörjning genom arbete föreslås vara en förutsättning för ett permanent uppehållstillstånd kan det finnas skäl att anpassa etableringsplanernas innehåll för nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd. För att inte försämra den nyanländes förutsättningar att etablera sig i arbetslivet bör insatserna, med beaktande av etableringsplanens längd, vara ändamålsenliga, t.ex. genom att de bör kunna inriktas på arbete i större utsträckning än vad som medges idag. Det är lämpligt att regeringen får meddela närmare föreskrifter om detta. Regeringen bör därför bemyndigas att meddela föreskrifter om undantag från lagens bestämmelser om etableringsinsatser för nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd.

10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: De nya lagbestämmelserna ska träda i kraft den 31 maj 2016. Bestämmelserna i lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige ska gälla till och med den 30 maj 2019.

Lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige ska inte tillämpas vid beslut som gäller en ansökan om uppehållstillstånd från ett barn eller en vuxen som ingår i samma familj som ett barn om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Lagen ska dock tillämpas om utlänningen vid beslutstillfället inte längre vistas i Sverige eller inte längre är ett barn eller ingår i samma familj som ett barn.

Bestämmelserna om försörjningskrav i lagen ska inte tillämpas om en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning har lämnats in senast den 31 maj 2016.

Skälen för förslaget: Det är angeläget att lagförslagen kan träda i kraft så snart som möjligt. Det föreslås därför att lagförslagen ska träda i kraft den 31 maj 2016.

De föreslagna bestämmelserna syftar till att skapa ett andrum för flyktingmottagandet genom att möjligheterna att beviljas uppehållstillstånd i Sverige begränsas. Bedömningen är att begränsningarna i möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige endast behövs under tre år. Den nya lagen bör därför gälla till och med den 30 maj 2019. När lagen varit i kraft i två år, den 30 maj 2018, kommer dock regeringen att bedöma behovet av att lagen gäller även under det sista året av giltighetstiden.

Lagen ska som huvudregel tillämpas även på ansökningar som kommit in före lagens ikraftträdande. Det bör dock finnas en övergångsbestämmelse för ensamkommande barn och barnfamiljer. För ett ensamkommande barn och för barn och vuxna som ingår i samma familj som ett barn bör gälla att den nya lagen inte ska tillämpas om de fått sin ansökan registrerad av Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Den 24 november var den dag då den politiska inriktning som ligger till grund för förslagen i utkastet till lagrådsremiss presenterades. En förutsättning ska dock vara att den som ansökt om uppehållstillstånd fortfarande finns kvar i landet när ansökan om uppehållstillstånd beviljas och att barnet inte hunnit fylla 18 år.

Vad gäller bestämmelserna om försörjningskrav som villkor för uppehållstillstånd på grund av anknytning bör de strängare försörjningskrav som lagen innebär inte tillämpas om den anhöriges ansökan om uppehållstillstånd har lämnats in senast den 31 maj 2016.

11 Kostnader och andra konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen kommer att medföra att statens kostnader för asylprövning och mottagande minskar.

För utlandsmyndigheternas del kommer förslagen att medföra att de får färre ärenden om uppehållstillstånd att handlägga, vilket också bidrar till lägre kostnader.

Vissa myndigheter kan i enskilda ärenden få en ökad arbetsbörda men som helhet kommer förslagen att innebära lättnader för myndigheterna.

Skälen för bedömningen: Det huvudsakliga syftet med regeringens förslag är att minska antalet asylsökande till Sverige. I vilken utsträckning antalet asylsökande kommer att påverkas är dock inte möjligt att förutsäga. Sveriges agerande kan inte ses isolerat från andra faktorer, såsom hur många utlänningar som söker sig till EU och vilka

åtgärder EU och andra aktörer vidtar. Bedömningen är dock att förslagen kommer att bidra till en dämpning av antalet asylsökande i Sverige.

En minskning av antalet asylsökande bör innebära en minskad arbetsbörda för Migrationsverket och minskade kostnader både för asylprövningen och mottagandet av asylsökande jämfört med om reglerna hade behållits oförändrade. Genom att tidsbegränsade uppehållstillstånd kommer att beviljas i större utsträckning än i dag kommer antalet ärenden om förlängning av uppehållstillstånd att öka. Vid ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning kommer en prövning av försörjningskravet att behöva göras i fler fall än i dag. När det gäller anhöriginvandringen bedöms denna komma att minska på grund av de föreslagna begränsningarna av möjligheterna till familjeåterförening. Att antalet ansökningar om uppehållstillstånd på grund av anknytning förväntas minska med förslagen bör innebära att utlandsmyndigheterna får färre ärenden om uppehållstillstånd att handlägga, vilket i sin tur även minskar kostnaderna. Sammantaget görs bedömningen att statens kostnader för asylprövning och mottagande kommer att minska till följd av förslagen.

För enskilda individer kan de tillfälliga reglerna om tidsbegränsade uppehållstillstånd och de begränsade möjligheterna till familjeåterförening komma att erbjuda lägre förutsebarhet jämfört med nuvarande regler när det gäller förutsättningarna för att etablera sig och sin familj i Sverige. Särskild betydelse kan detta ha för barn, både ensamkommande men också för dem som kommer med familjemedlemmar eller annan närstående. Den ökade osäkerheten och det förhållandet att det tar längre tid innan familjeåterförening kan ske, kan riskera att motverka integrationen. Syftet med de föreslagna åtgärderna är att minska antalet asylsökande i Sverige. Det stora antalet personer som nu söker asyl i Sverige medför i längden ohållbara påfrestningar för berörda myndigheter. Det finns en uppenbar risk för att asylsökande och personer som beviljas uppehållstillstånd inte kommer att kunna erbjudas ett välfungerande mottagande. Detta påverkar både de enskilda individerna och samhället i stort negativt. Regeringens bedömning är att det är nödvändigt att vidta åtgärder för att minska asylinströmningen för att motverka de allvarliga konsekvenser som uppstår om samhällsviktiga funktioner såsom t.ex. socialtjänsten på grund av för hård belastning inte längre klarar sitt uppdrag. Regeringen avser att noga följa konsekvenserna av den nya lagstiftningen, särskilt för barn.

Förslaget om permanent uppehållstillstånd om utlänningen kan försörja sig kan förväntas leda till att incitamentet till arbete stärks och även till att incitamenten att delta i arbetsförberedande aktiviteter som syftar till att mer varaktigt stärka individens ställning på arbetsmarknaden påverkas. Förslaget kan antas leda till att fler män än kvinnor beviljas permanenta uppehållstillstånd, med hänsyn till hur övergångarna till arbete i dag skiljer sig åt mellan män och kvinnor. Regeringen avser att noga följa konsekvenserna för individens etablering i arbete och i samhällslivet.

De föreslagna bestämmelserna kommer att påverka även andra myndigheter än Migrationsverket och utlandsmyndigheterna. En minskning av antalet personer som beviljas uppehållstillstånd som

skyddsbehövande eller som anhöriga till skyddsbehövande förväntas leda till en minskning av antalet personer som ingår i målgruppen för lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, vilket bedöms leda till en minskad arbetsbörda för Arbetsförmedlingen. Samtidigt innebär förslagen om tidsbegränsade uppehållstillstånd att Arbetsförmedlingen kommer att få hantera en ökad mängd beslut om förlängning av etableringsplaner. Förslagen innebär vidare att Försäkringskassan vid fler tillfällen än i dag kan komma att behöva kontrollera om den enskilde har rätt till förmåner. Förslagen kan medföra att den som beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande i större utsträckning än idag överklagar beslutet om uppehållstillstånd, något som därför kan påverka måltillströmningen till domstolarna. Det är också möjligt att osäkerheten som det innebär att inte ha permanent uppehållstillstånd leder till försämrad hälsa hos enskilda individer och att hälso- och sjukvården därmed påverkas. Förslagen syftar dock till att antalet asylsökande och antalet personer som beviljas uppehållstillstånd ska minska vilket totalt sett kommer att innebära en minskad arbetsbelastning för statliga myndigheter, kommuner och landsting jämfört med om reglerna behålls oförändrade.

12 Författningskommentar

12.1 Förslaget till lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Allmänna bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om uppehållstillstånd. Av 1 kap. 1 a § utlänningslagen (2005:716) framgår att denna lag ska tillämpas framför utlänningslagen, i den utsträckning lagens bestämmelser avviker från utlänningslagen.

Paragrafen innehåller en allmän bestämmelse om lagens innehåll och dess förhållande till utlänningslagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.

I paragrafen anges att det i lagen finns bestämmelser om uppehållstillstånd. I paragrafen finns också en upplysningsbestämmelse som anger att det av 1 kap. 1 a § UtilL framgår att bestämmelserna i den tidsbegränsade lagen har företräde framför bestämmelserna i utlänningslagen när de avviker från dessa.

2 § De uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i utlänningslagen (2005:716).

I paragrafen finns en bestämmelse om de uttryck som används i lagen.

Av paragrafen framgår att de uttryck som används i lagen har samma betydelse som i utlänningslagen. Det innebär bl.a. att när uttrycken

flykting, alternativt skyddsbehövande och övrig skyddsbehövande används har de samma betydelse som följer av 4 kap. 1–2 c §§ UtIL. Det innebär bl.a. också att med barn avses i lagen en person som är under 18 år (jfr 1 kap. 2 § UtIL).

Statusförklaring

3 § Bestämmelsen om övrig skyddsstatusförklaring i 4 kap. 3 a § andra stycket utlänningslagen (2005:716) ska inte tillämpas.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om övrig skyddsstatusförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Av paragrafen framgår att övrig skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § UtIL inte ska beviljas under den tid som lagen gäller. Vem som är övrig skyddsbehövande framgår av 4 kap. 2 a och 2 c §§ UtIL

Uppehållstillstånd som skyddsbehövande

4 § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ska inte beviljas en utlännings som är övrig skyddsbehövande.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om uppehållstillstånd för en utlännings som är övrig skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Av paragrafen framgår att uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtIL inte ska beviljas en utlännings som är övrig skyddsbehövande. Så länge lagen gäller ska således bestämmelsen i 5 kap. 1 § UtIL om rätt till uppehållstillstånd för övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige inte tillämpas. Vem som är övrig skyddsbehövande framgår av 4 kap. 2 a och 2 c §§ UtIL.

5 § Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ska vara tidsbegränsat.

Om utlänningsen är flykting ska uppehållstillståndet gälla i tre år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt första stycket ska, förutom i fall som avses i 6 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i ett år.

Om utlänningsen är alternativt skyddsbehövande ska uppehållstillståndet gälla i ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt första stycket ska, förutom i fall som avses i 6 §, även det nya tillståndet vara tidsbegränsat. Det nya tillståndet ska gälla i två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

I paragrafen finns bestämmelser om giltighetstiden på uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtIL. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Enligt *första stycket* ska ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtlL vara tidsbegränsat.

Av *andra stycket* framgår att om utlänningen är en flykting ska uppehållstillståndet som huvudregel gälla i tre år. Undantag får dock göras om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Om en flykting vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt första stycket ska få ett förnyat tillstånd, ska även det som huvudregel vara tidsbegränsat (se dock 6 §). Det nya uppehållstillståndet ska gälla i ett år. Eftersom lagen endast gäller under tre år blir förlängning aktuellt endast om flyktingen beviljats ett uppehållstillstånd som gäller kortare tid än tre år.

Enligt *tredje stycket* ska ett uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande gälla i ett år. Om en alternativt skyddsbehövande vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt första stycket ska få ett förnyat tillstånd, ska även det som huvudregel vara tidsbegränsat (se dock 6 §). Det nya uppehållstillståndet ska som huvudregel gälla i två år. Om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det kan tillståndet ha en kortare giltighetstid, dock inte kortare än ett år.

6 § En arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § ska senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades underrätta Skatteverket om anställningen.

En utlänning som har haft ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § ska när tiden för det tidsbegränsade tillståndet har löpt ut beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som har anmälts enligt första stycket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelse till Skatteverket.

I paragrafen finns en bestämmelse om permanent uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Enligt *första stycket* ska en arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § underrätta Skatteverket om anställningen senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades.

Enligt *andra stycket* ska en utlänning som haft ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § beviljas ett permanent uppehållstillstånd när tiden för det tidsbegränsade tillståndet har löpt ut om han eller hon har en anställning som har anmälts till Skatteverket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig

genom inkomster från näringsverksamhet. Med näringsverksamhet avses näringsverksamhet enligt 13 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). För att en verksamhet ska anses utgöra näringsverksamhet krävs bl.a. att den bedrivs regelbundet och varaktigt. Kravet på att kunna försörja sig är normalt uppfyllt om det finns regelbundna inkomster som tillgodoser utlänningsens eget uppehälle inklusive kostnaden för egen bostad. En förutsättning för att en anställning ska kunna ligga till grund för permanent uppehållstillstånd är att skattelagstiftningen följs. Inkomsterna måste vara av sådan karaktär att de kommer att beskattas. Försörjningsförmågan måste ha en viss varaktighet för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Upphållstillstånd kan beviljas enligt denna paragraf även om skyddsbehovet har upphört.

I tredje stycket finns en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelse till Skatteverket.

Upphållstillstånd på grund av anknytning

7 § Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 utlänningslagen (2005:716) ska, om den person som utlänningsen återoppar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §, beviljas om flyktingen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Upphållstillstånd får dock vägras med stöd av 5 kap. 17-17 b §§ utlänningslagen. Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b utlänningslagen får i sådana fall vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § utlänningslagen ska inte beviljas om den person som utlänningsen återoppar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Av första stycket framgår när en utlännings ska beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 UtL, om den person som utlänningsen återoppar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §. En förutsättning för uppehållstillstånd på grund av anknytning är då att flyktingen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. En flykting vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt 5 § torde i normalfallet ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Av första stycket framgår också att ett uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b UtL får vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år. En förutsättning är att den person som utlänningsen återoppar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

Enligt andra stycket får uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § UtL inte beviljas om den person som utlänningsen återoppar anknytning till är en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

Paragrafen är inte tillämplig om en förälder ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning till ett barn med stöd av 5 kap. 3 § första stycket 4 och inte heller om anknytningspersonen är en flykting som har beviljats permanent uppehållstillstånd

8 § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) ska inte beviljas om den person som utlännings- åberopar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §.

Om den som utlännings- åberopar anknytning till fick sin ansökan om uppehållstillstånd registrerad hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare ska dock uppehållstillstånd beviljas i samma utsträckning som uppehållstillstånd ska beviljas enligt 7 § första stycket för den som åberopar anknytning till en flykting.

I paragrafen finns en bestämmelse om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Enligt *första stycket* får uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 3 a § UtL inte beviljas om den person som utlännings- åberopar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt 5 §.

Trots vad som sägs i första stycket gäller enligt *andra stycket* att uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 utlänningslagen ska beviljas en utlännings- åberopar anknytning till en alternativt skyddsbehövande, om den alternativt skyddsbehövande fått sin ansökan om uppehållstillstånd registrerad hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd är då desamma som när anknytningspersonen är en flykting och framgår av 7 § första stycket.

9 § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 utlänningslagen (2005:716) på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 §, ska gälla för samma tid som uppehållstillståndet för den person till vilken anknytning åberopas.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om giltighetstiden för vissa uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Av paragrafen framgår att ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 UtL på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt 5 §, ska gälla för samma tid som anknytningspersonens uppehållstillstånd. Det innebär att även familjemedlemmen beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

10 § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) får beviljas endast om den person som utlännings- åberopar anknytning till kan försörja sig och utlännings- och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlännings- . Om försörjningskravet har ansetts uppfyllt och uppehållstillstånd har beviljats, ska den frågan inte prövas på nytt vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och bostad av tillräcklig storlek och standard.

Paragrafen innehåller bestämmelser om försörjningskrav som villkor för beviljande av uppehållstillstånd på grund av anknytning. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Enligt *första stycket* får uppehållstillstånd på grund av anknytning beviljas endast om den person som utlänningen återopar anknytning till kan försörja både sig och utlänningen och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen. Undantag från bestämmelsen får bara göras i fall som anges i 11 §. Något försörjningskrav ställs inte upp när en utlänning ansöker om förlängt uppehållstillstånd på grund av anknytning.

I förhållande till 5 kap. 3 b § UtL innebär bestämmelsen att försörjningskravet utvidgas på så sätt att anknytningspersonen ska kunna försörja inte bara sig själv utan också den som ansöker om uppehållstillstånd. I övrigt har bestämmelsen samma innebörd som 5 kap. 3 b § UtL. De förarbetsuttalanden som gjordes i anslutning till den bestämmelsen är därför i allt väsentligt fortfarande aktuella (se prop. 2009/10:77 s. 31).

Huruvida försörjningskravet är uppfyllt prövas när frågan om uppehållstillstånd avgörs. Någon prövning av om försörjningskravet är uppfyllt ska inte göras under tiden uppehållstillståndet gäller (jfr prop. 2009/10:77 s. 27).

I *andra stycket* finns en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om försörjningskravet enligt första stycket.

II § *Kraven i 10 § gäller inte om den person som utlänningen återopar anknytning till är ett barn.*

Om den person som utlänningen återopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande gäller kraven i 10 § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter att den person som utlänningen återopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningen och den person som utlänningen återopar anknytning till inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

I paragrafen behandlas när undantag från huvudregeln om försörjningskrav i 10 § får göras. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

I *första stycket* anges att undantag från försörjningskravet gäller när anknytningspersonen är ett barn.

Andra stycket innehåller tre punkter med särskilda regler angående försörjningskravet om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande. När det gäller

anknytningspersoner som är alternativt skyddsbehövande kommer undantaget från försörjningskravet endast att bli aktuellt i de fall som lagen medger familjeåterförening för denna grupp. Familjeåterförening för vuxna alternativt skyddsbehövande är möjlig för det första om det handlar om en sådan vuxen som enligt övergångsbestämmelsen inte träffas av lagen vad gäller sin egen ansökan på grund av att han eller hon ingår i samma familj som ett barn vars ansökan registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum senast den 24 november 2015 (se punkt 2 i övergångsbestämmelserna). För det andra har sådana vuxna alternativt skyddsbehövande som senast vid samma tidpunkt hade fått sin egen ansökan om uppehållstillstånd registrerad hos Migrationsverket rätt till familjeåterförening i samma utsträckning som flyktingar, se 8 §.

I *punkt 1* anges att försörjningskravet endast gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd. Om en ansökan görs inom tre månader får försörjningskrav ställas i två olika situationer. Den ena situationen regleras av *punkt 2*, som innebär att ett försörjningskrav gäller när familjeåterförening kan ske i ett land utanför EU, om den sökande eller den i Sverige bosatte har en särskild anknytning till detta land (jfr artikel 12 i familjeåterföreningsdirektivet). Den andra situationen regleras i *punkt 3*. Enligt punkten gäller ett försörjningskrav när den sökande och anknytningspersonen har en nyetablerad relation. Det är bara relationer mellan makar eller sambor, eller blivande makar eller sambor, som avses. Vad som menas med en nyetablerad relation framgår av 5 kap. 8 § UtIL (jfr prop. 2014/15:32 s. 33 f. och 37).

Uppehållstillstånd i vissa fall

12 § Uppehållstillstånd ska inte beviljas med stöd av 5 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716).

I paragrafen undantas möjligheten till uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Paragrafen innebär att uppehållstillstånd inte får beviljas med stöd av 5 kap. 6 § UtIL så länge denna lag gäller. Under denna tid kan uppehållstillstånd i stället beviljas under de förutsättningar som anges i 13 §.

13 § Om uppehållstillstånd inte kan ges på någon annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning som befinner sig i Sverige om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden.

I paragrafen behandlas möjligheten till uppehållstillstånd i de fall ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

I denna paragraf anges att om uppehållstillstånd inte kan ges på någon annan grund får uppehållstillstånd beviljas en utlänning som befinner sig i Sverige om ett beslut att neka uppehållstillstånd skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden. Bestämmelsen ska tillämpas i de fall

det är nödvändigt för att Sverige ska uppfylla sina internationella förpliktelser.

14 § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 13 § ska vara tidsbegränsat och gälla i ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år, om inte något annat följer av 15 §.

I paragrafen finns bestämmelser om giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas enligt 13 §. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Enligt paragrafen ska ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 13 § gälla i ett år. Om utlänningsdärefter beviljas ett nytt uppehållstillstånd ska även det nya tillståndet som huvudregel vara tidsbegränsat och gälla i två år om inte något annat följer av 15 §.

15 § En arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 13 § ska senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades underrätta Skatteverket om anställningen.

En utlänning som har haft ett uppehållstillstånd enligt 13 § ska när tiden för tillståndet har löpt ut beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som har anmälts enligt första stycket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelse till Skatteverket.

I paragrafen finns en bestämmelse om permanent uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Enligt första stycket ska en arbetsgivare som anställer en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 13 § underrätta Skatteverket om anställningen senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades.

Enligt andra stycket ska en utlänning som har haft ett uppehållstillstånd enligt 13 § när tiden för tillståndet har löpt ut beviljas ett permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som har anmälts till Skatteverket och som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Detsamma ska gälla för en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet. Detta ska gälla även om det inte längre föreligger skäl att bevilja uppehållstillstånd enligt 13 §. Se beträffande innebörden av kravet på försörjningsförmåga kommentaren till 6 §. Upphållstillstånd får beviljas med stöd av förevarande paragraf även om förutsättningarna i 13 § inte längre är uppfyllda.

I tredje stycket finns en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om försörjningsförmåga och om underrättelser till Skatteverket.

När ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord

16 § Det som föreskrivs i 5 kap. 18 § första stycket utlänningslagen (2005:716) gäller inte för en utlänningsansökan om permanent uppehållstillstånd enligt 6 eller 15 §, förlängning av ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 9 § eller uppehållstillstånd enligt 13 §.

Paragrafen reglerar undantag från huvudregeln i utlänningslagen att en ansökan om uppehållstillstånd inte får beviljas efter inresan i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 5.4, 7.2 och 8.2.

Paragrafen innebär att en ansökan om permanent uppehållstillstånd enligt 6 §, förlängning av ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 9 § eller uppehållstillstånd enligt 13 § får beviljas efter inresan.

Upphållstillstånd vid hinder mot verkställighet

17 § Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänningsansökan enligt 12 kap. 18 § första stycket utlänningslagen (2005:716) ska vara tidsbegränsat och gälla i ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i ett år.

I paragrafen finns bestämmelser om giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas enligt 12 kap. 18 § UtL. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Enligt paragrafen ska ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 12 kap. 18 § UtL vara tidsbegränsat och gälla i ett år. Ett sådant uppehållstillstånd kan förlängas med ett år i taget.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 31 maj 2016.
2. Lagen tillämpas inte vid beslut som gäller en ansökan om uppehållstillstånd från ett barn eller en vuxen som ingår i samma familj som ett barn om barnets ansökan har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Lagen tillämpas dock om utlänningsbeslutet inte längre vistas i Sverige eller inte längre är ett barn eller ingår i samma familj som ett barn.
3. 10 och 11 §§ tillämpas inte om ansökan om uppehållstillstånd har lämnats in senast den 31 maj 2016.
4. Lagen gäller till och med den 30 maj 2019.

Andra punkten innebär att utlänningslagen (2005:716) ska tillämpas på ansökningar från ensamkommande barn och från barn och deras föräldrar om ansökan har registrerats hos Migrationsverket med registreringsdatum den 24 november 2015 eller tidigare. Det förekommer att Migrationsverket registrerar en ansökan med ett tidigare registreringsdatum än dagen för den faktiska registreringen. Det är då det angivna registreringsdatumet som är avgörande för vilken lag som ska tillämpas, oavsett om den faktiska registreringen har skett då eller först senare. En ytterligare förutsättning för att den tidsbegränsade lagen inte ska tillämpas, utan i stället utlänningslagen, är att barnet vid beslutstillfället fortfarande är under 18 år och att barnet och, i förekommande fall föräldern, fortfarande vistas i Sverige då.

Tredje punkten innebär att 5 kap. 3 b–e §§ utlänningslagen ska tillämpas på ansökningar om uppehållstillstånd på grund av anknytning om ansökan har lämnats in senast den 31 maj 2016. Försörjningskravet vid anhöriginvandring och undantagen från detta är alltså i dessa fall de som följer av utlänningslagen.

12.2 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

1 kap.

1 a § Om det i lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som avviker från denna lag, ska de bestämmelserna gälla.

Paragrafen, som är ny, reglerar förhållandet mellan utlänningslagen och lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 4.

4 kap.

3 a § En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (alternativt skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 § och inte är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 2 c §.

En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl har ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara övrig skyddsbehövande (övrig skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 a § och inte är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande enligt 2 c §.

1 3 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för andra stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyddsstatusförklaring.

Det nya *tredje stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i andra stycket sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

5 kap.

1 § Flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd får dock vägras en flykting om han eller hon

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket, ska det nya tillståndet gälla i minst två år. Första och andra meningarna

gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

1 4 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket för övriga skyddsbehövande. I 5 § den lagen finns bestämmelser som under samma period gäller i stället för tredje stycket för flyktingar och alternativt skyddsbehövande.

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt till uppehållstillstånd för skyddsbehövande.

Det nya *fjärde stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första och tredje styckena delvis sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

3 § Upphållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller,

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller annan skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller annan skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd enligt denna paragraf ska gälla minst ett år. Upphållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b ska gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som med stöd av första stycket 1, 2, 4 eller 5 har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning till en skyddsbehövande, ska det nya tillståndet gälla i minst två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid.

1 7 § första stycket och 9 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj

2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket 1–2 och tredje stycket om utlännningen åberopar anknytning till en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen. I 8 § den lagen finns en bestämmelse som under samma period gäller i stället för första stycket 1–4 om den person som utlännningen åberopar anknytning till är en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Det nya fjärde stycket är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första och tredje styckena delvis sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

3 a § Uppehållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlännning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlännning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlännning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlännning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlännning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlännning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlännningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlännning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlännning som är flykting eller annan skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

I 7 § andra stycket och 8 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första–tredje styckena om utlännningen åberopar anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Det nya fjärde stycket är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första–tredje styckena delvis sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

3 b § Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3 eller 3 a § får beviljas endast om den person som utlännningen åberopar anknytning till kan

försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utläningen.

I 10 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket. I 11 § den lagen finns bestämmelser som under samma period gäller i stället för 3 c–3 e §§.

Paragrafen innehåller bestämmelser om försörjningskrav.

Det nya *andra stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första stycket och 3 c–3 e §§ sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

6 § Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utläning om det vid en samlad bedömning av utläningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utläningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

För barn får uppehållstillstånd enligt första stycket beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande.

I 12 och 13 §§ lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första och andra styckena.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter.

Det nya *tredje stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första och andra styckena sätts ur spel genom den tillfälliga lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

8 § Ett uppehållstillstånd som beviljas en utläning enligt 3 § första stycket 1 eller 3 a § första stycket 1 ska vara tidsbegränsat vid första beslutstillfället, såvida inte

1. utläningen sammanbott utomlands med sin make eller sambo under en längre tid, eller

2. det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

I 9 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket för ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en flykting som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppskjuten invandringsprövning.

Det nya *andra stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första stycket delvis sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

16 § En utläning som med stöd av 8 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning får beviljas ett nytt tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En utlänning som har familjeanknytning enligt 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket och som har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i två år får ges ett permanent uppehållstillstånd. Om det finns särskilda skäl, får permanent uppehållstillstånd ges före tvåårsperiodens slut.

Har ett förhållande upphört får uppehållstillstånd ändå ges, om

1. utlänningen har särskild anknytning till Sverige,
2. förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlänningen, eller utlänningens barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller
3. andra starka skäl talar för att utlänningen ska ges fortsatt uppehållstillstånd.

I 9 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första–tredje styckena för ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en flykting som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om fortsatt uppehållstillstånd vid uppskjuten invandringssprövning.

Ändringen i *tredje stycket* är enbart språklig.

Det nya *fjärde stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i första–tredje styckena delvis sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

17 a § Upphållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,
2. en utlänning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inlett uteslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd, eller
3. om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Upphållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,
2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller
3. någon av makarna eller samborna är under 18 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

I 7 § första stycket lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för andra stycket 3 om utlänningen åberopar anknytning till en flykting som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 § den lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när uppehållstillstånd får vägras.

Ändringen i *tredje stycket* är enbart språklig.

Det nya *fjärde stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelsen i andra stycket 3 sätts ur spel genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

18 § En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlännningen har rätt till uppehållstillstånd här som flyktning eller annan skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlännningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlännning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlännningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlännningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlännningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlännningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlännning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlännningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlännningen med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning,

10. utlännningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlännningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlännningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlännning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 16 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket för en utlännning som ansöker om permanent uppehållstillstånd enligt 6 eller 15 § den lagen, förlängning av ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 9 § den lagen eller uppehållstillstånd enligt 13 § den lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord.

Det nya *sjätte stycket* är en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i andra stycket delvis kompletteras genom den tidsbegränsade lagen om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

12 kap.

18 § Om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,

2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utläningen, eller

3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas,

får Migrationsverket, om hindret är bestående, bevilja permanent uppehållstillstånd.

Finns det endast ett tillfälligt hinder mot verkställighet, får verket bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Barn får beviljas permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer. Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Migrationsverket får också besluta om inhibition.

I 17 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns en bestämmelse som under perioden 31 maj 2016–30 maj 2019 gäller i stället för första stycket när det gäller giltighetstiden för uppehållstillståndet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av hinder mot verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning.

Det nya femte stycket är en upplysningsbestämmelse som förklarar att permanent uppehållstillstånd inte ska beviljas under tiden som den tidsbegränsade lagen gäller. I stället gäller då 17 § den tidsbegränsade lagen.

12.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

2 § Lagen gäller en nyanländ som har fyllt 20 men inte 65 år och som har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om uppehållstillståndet har beviljats enligt

1. 5 kap. 1, 2, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716),

2. 12 kap. 18 § utlänningslagen,

3. 21 eller 22 kap. utlänningslagen, eller

4. 13 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om målgruppen för lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Av punkt 4, som är ny, framgår att personer som beviljats uppehållstillstånd enligt 13 § lagen (2016:xxx) om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige omfattas av lagen .

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar

1. närmare föreskrifter om etableringsplaner, och

2. föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl och lämpligt arbete enligt 9 § 4.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från lagens bestämmelser om etableringsinsatser för nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Paragrafen innehåller en upplysning om regeringens möjlighet att meddela föreskrifter i vissa frågor.

I *andra stycket*, som är nytt, införs ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från lagens bestämmelser om etableringsinsatser när det gäller nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd.

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2011/95/EU

av den 13 december 2011

om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet

(omarbetning)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-
sätt, särskilt artikel 78.2 a och 78.2 b,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommit-
téns yttrande ⁽¹⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Ett antal väsentliga ändringar kommer att göras i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet ⁽³⁾. Det direktivet bör omarbetas av tydlighetsskäl.
- (2) En gemensam asylpolitik, som omfattar ett gemensamt europeiskt asylsystem, utgör en integrerad del av Europeiska unionens mål att gradvis inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som är öppet för personer som tvingade av omständigheterna söker skydd inom unionen på laglig väg.
- (3) Europeiska rådet enades vid sitt särskilda möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 om att arbeta för att inrätta ett gemensamt europeiskt asylsystem, grundat på en fullständig och absolut tillämpning av Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951 (Genèvekonventionen), kompletterad genom New

York-protokollet av den 31 januari 1967 (protokollet), och på så sätt bekräfta principen om *non-refoulement* samt säkerställa att ingen skickas tillbaka för att bli utsatt för förföljelse.

- (4) Genèvekonventionen och protokollet utgör grundstenen i det folkrättsliga systemet för skydd av flyktingar.

- (5) I slutsatserna från Tammerfors anges att ett gemensamt europeiskt asylsystem på kort sikt bör inbegripa en tillnärmning av reglerna för erkännande av flyktingar och innebörden av flyktingstatus.

- (6) I slutsatserna från Tammerfors anges även att bestämmelserna om flyktingstatus bör kompletteras med åtgärder för andra former av skydd som erbjuder en lämplig status för den som behöver ett sådant skydd.

- (7) Den första etappen i inrättandet av ett gemensamt europeiskt asylsystem har nu fullbordats. Vid sitt möte den 4 november 2004 antog Europeiska rådet Haagprogrammet, som fastställer de mål som ska nås på området frihet, säkerhet och rättvisa under perioden 2005–2010. I Haagprogrammet uppmanades kommissionen att slutföra utvärderingen av den första etappens rättsliga instrument, och att för Europaparlamentet och rådet lägga fram den andra etappens instrument och åtgärder så att de kan antas före slutet av 2010.

- (8) I den europeiska pakten för invandring och asyl som antogs den 15 och 16 oktober 2008 noterade Europeiska rådet att skillnaderna fortfarande är stora mellan medlemsstaterna när det gäller beviljande av skydd och formerna för skyddet. Europeiska rådet efterfrågade nya initiativ för att fullborda inrättandet av ett gemensamt europeiskt asylsystem, i enlighet med vad som anges i Haagprogrammet, och därigenom erbjuda en högre skyddsnivå.

⁽¹⁾ EUT C 18, 19.1.2011, s. 80.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 27 oktober 2011 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 24 november 2011.

⁽³⁾ EUT L 304, 30.9.2004, s. 12.

- (9) I Stockholmsprogrammet bekräftade Europeiska rådet sitt engagemang för målet att i enlighet med artikel 78 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) senast 2012 upprätta ett gemensamt område för skydd och solidaritet som grundar sig på ett gemensamt asylförfarande och en enhetlig status för personer som beviljats internationellt skydd.
- (10) Med hänsyn till resultaten av de undersökningar som genomförts är det i detta skede lämpligt att bekräfta de principer som ligger till grund för direktiv 2004/83/EG och att sträva efter att uppnå en högre grad av tillnärmning av bestämmelserna om erkännande av internationellt skydd och om innehållet i detta skydd på grundval av högre standard.
- (11) Resurser från Europeiska flyktingfonden och Europeiska stödkontoret för asylfrågor bör mobiliseras för att på lämpligt sätt stödja medlemsstaternas arbete med att genomföra de normer som fastställts under den andra etappen av det gemensamma europeiska asylsystemet, särskilt arbetet i de medlemsstater vars asylsystem utsätts för ett särskilt och oproportionerligt hårt tryck, främst på grund av deras geografiska eller demografiska situation.
- (12) Huvudsyftet med detta direktiv är dels att garantera att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att garantera att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater.
- (13) Tillnärmningen av reglerna om erkännande och innebörd av flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande bör bidra till att begränsa sekundära förflyttningar mellan medlemsstaterna för personer som ansöker om internationellt skydd när sådana förflyttningar endast motiveras av skillnader i de rättsliga ramarna.
- (14) Medlemsstaterna bör ha befogenhet att införa eller behålla förmånligare bestämmelser än de normer som fastställs i detta direktiv för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som ansöker om internationellt skydd i en medlemsstat, om en sådan ansökan anses bygga på förutsättningen att personen i fråga antingen är flykting i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen, eller en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande.
- (15) De tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som tillåts stanna inom medlemsstaternas territorier av skäl som inte hänför sig till ett behov av internationellt skydd utan efter en skönsmåsig bedömning av ömmande eller humanitära skäl, faller utanför tillämpningsområdet för detta direktiv.
- (16) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten och de asylsökandes och deras medföljande familjemedlemmars rätt till asyl, och till att främja tillämpningen av artiklarna 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 och 35 i stadgan och bör därför genomföras på ett sätt som överensstämmer med detta ändamål.
- (17) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av detta direktiv är medlemsstaterna bundna av sina skyldigheter enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i, särskilt de instrument som förbjuder diskriminering.
- (18) Medlemsstaterna bör i första hand ta hänsyn till barnets bästa när de genomför detta direktiv, i enlighet med 1989 års FN-konvention om barnets rättigheter. Vid en bedömning av barnets bästa bör medlemsstaterna särskilt beakta principen om familjesammanhållning, den underåriges välfärd och sociala utveckling, överväganden om trygghet och säkerhet och den underåriges synpunkter med hänsyn till hans eller hennes ålder och mognad.
- (19) Det är nödvändigt att begreppet familjemedlemmar breddas så att hänsyn tas till de särskilda omständigheter av olika slag som kan förekomma vid fall av beroendeställning och till den särskilda omsorg som bör ägnas åt att tillvarata barnets bästa.
- (20) Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av protokollet om asyl för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater, som fogats till fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och EUF-fördraget.
- (21) Erkännandet av flyktingstatus är en fastställelse av redan existerande rättigheter.
- (22) Samråd med FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) kan ge medlemsstaterna värdefull vägledning när det gäller att fastställa flyktingstatus enligt artikel 1 i Genèvekonventionen.
- (23) Det bör fastställas normer för definitionen och innebörden av flyktingstatus för att vägleda medlemsstaternas behöriga myndigheter vid tillämpningen av Genèvekonventionen.
- (24) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier för när asylsökande kan erkännas som flyktingar i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen.

- (25) Det är särskilt nödvändigt att införa en gemensam uppfattning av följande begrepp: skyddsbehov på plats (*sur place*), upphov till skada och källor till skydd, internt skydd samt begreppet förföljelse, inklusive orsakerna till förföljelse.
- (26) Skydd kan ges antingen av staten eller av sådana parter eller organisationer, inklusive internationella organisationer, som uppfyller villkoren i detta direktiv och som kontrollerar en region eller ett större område på statens territorium, samt har viljan och förmågan att erbjuda skydd. Skyddet bör vara verksamt och inte av en tillfällig natur.
- (27) Internt skydd mot förföljelse eller allvarlig skada bör vara faktiskt tillgängligt för sökanden i en del av ursprungslandet som han eller hon på ett säkert och lagligt sätt kan resa till och beviljas rätt till inresa i samt där han eller hon rimligen kan förväntas bosätta sig. I de fall då staten eller statens företrädare är de aktörer som utövar förföljelse eller allvarlig skada bör det finnas en presumtion att sökanden inte kan ges effektivt skydd. Om sökanden är ett ensamkommande barn bör tillgången till lämpliga omsorgs- och förmyndararrangemang som är för det ensamkommande barnets bästa utgöra en del av bedömningen av om effektivt skydd är tillgängligt.
- (28) När underåriga ansöker om internationellt skydd är det nödvändigt att medlemsstaterna vid sin prövning beaktar former av förföljelse som är specifika för barn.
- (29) Ett av villkoren för att kunna betraktas som flykting i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen är att det finns ett orsakssamband mellan förföljelsegrunderna, nämligen ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och förföljelsen eller avsaknaden av skydd mot förföljelse.
- (30) Det är också nödvändigt att införa ett gemensamt begrepp för förföljelsegrunden *tillhörighet till viss samhällsgrupp*. Vid definitionen av en viss samhällsgrupp bör hänsyn tas till faktorer som hänger samman med sökandens kön, inbegripet könsidentitet och sexuell läggning, som kan ha samband med vissa rättstraditioner eller seder som leder till t.ex. könsstympning, tvångssterilisering eller tvångsabort, i den mån de hör ihop med den sökandes välgrundade fruktan för förföljelse.
- (31) Handlingar som är oförenliga med Förenta nationernas syften och principer anges i inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga och ingår bl.a. i Förenta nationernas resolutioner om åtgärder för terrorismbekämpning, enligt vilka handlingar, metoder och bruk som utgör terrorism strider mot Förenta nationernas syften och principer och att även avsiktlig finansiering, planering och anstiftan av terrorishandlingar är oförenliga med Förenta nationernas syften och principer.
- (32) Såsom anges i artikel 14 kan *status* även innefatta flyktingstatus.
- (33) Det bör även fastställas normer för definitionen och innebörden av status som subsidiärt skyddsbehövande. Status som subsidiärt skyddsbehövande bör fungera som ett komplement till den status för skydd av flyktingar som finns i Genèvekonventionen.
- (34) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier för att fastställa vilka av dem som ansöker om internationellt skydd som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande. Kriterierna bör hämtas från de internationella förpliktelserna enligt instrumenten för mänskliga rättigheter och från medlemsstaternas praxis.
- (35) Risker som en befolkningsgrupp i ett land eller ett segment av befolkningen överlag är utsatta för utgör i normalfallet i sig inte ett personligt hot som kan betecknas som allvarlig skada.
- (36) Familjemedlemmar kan, enbart på grund av sin relation till flyktingen, normalt komma att utsättas för förföljelse på ett sätt som kan utgöra grund för flyktingstatus.
- (37) Begreppet nationell säkerhet och allmän ordning omfattar också fall då en tredjelandsmedborgare är medlem i en sammanslutning som stöder internationell terrorism eller stöder en sådan sammanslutning.
- (38) Vid beslut om beviljande av de förmåner som anges i detta direktiv bör medlemsstaterna ta lämplig hänsyn såväl till barnets bästa som till de särskilda omständigheterna för hur nära släktingar som redan befinner sig i medlemsstaten och som inte är familjemedlemmar till personer som beviljats internationellt skydd står i beroendeställning till den person som beviljats internationellt skydd. I undantagsfall, då en nära släkting till den person som beviljats internationellt skydd är en gift underårig som inte åtföljs av sin make eller maka, kan det anses vara bäst för den underåriga att han eller hon får vara tillsammans med sin ursprungliga familj.
- (39) Hänsyn bör tas till Stockholmsprogrammets uppmaning om att inrätta en enhetlig status för flyktingar och personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, med undantag för de avvikelser som är nödvändiga och objektivt motiverade, och personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande bör beviljas samma rättigheter och förmåner som de som flyktingar beviljas enligt detta direktiv, och på samma villkor som dessa.

- (40) Medlemsstaterna får, inom de gränser som följer av internationella åtaganden, föreskriva att beviljande av förmåner avseende tillträde till sysselsättning, sociala förmåner, hälso- och sjukvård samt tillgång till integrationsfrämjande åtgärder förutsätter att ett uppehållstillstånd har utfärdats.
- (41) För att personer som beviljats internationellt skydd på ett bättre sätt ska kunna tillgodogöra sig de rättigheter och förmåner som föreskrivs i detta direktiv i praktiken är det nödvändigt att ta hänsyn till deras specifika behov och de integrationsproblem de ställs inför. Ett sådant hänsynstagande bör normalt inte leda till en förmånligare behandling än den som de ger sina egna medborgare, utan att det påverkar medlemsstaternas möjligheter att införa eller behålla förmånligare bestämmelser.
- (42) I detta sammanhang bör ansträngningar göras för att i synnerhet komma till rätta med sådana problem som hindrar personer som beviljats internationellt skydd att i praktiken ha tillgång till arbetsmarknadsrelaterade utbildningsmöjligheter och fortbildning, bland annat avseende ekonomiska hinder.
- (43) Detta direktiv är inte tillämpligt på ekonomiska förmåner från medlemsstaterna som beviljas för att främja utbildning.
- (44) Man bör överväga att vidta särskilda åtgärder för att på ett effektivt sätt lösa de praktiska svårigheter som personer som beviljats internationellt skydd ställs inför när det gäller att bestyrka utländska akademiska eller yrkesmässiga examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis, särskilt när dessa svårigheter beror på att personerna i fråga saknar nödvändig dokumentation eller inte kan bära de kostnader som är förknippade med erkännandeförfarandena.
- (45) Särskilt för att undvika socialt lidande är det lämpligt att personer som beviljats internationellt skydd tillhandahålls tillräckliga sociala förmåner och medel för uppehälle, utan diskriminering och inom ramen för det sociala stödet. När det gäller socialt stöd bör villkoren och de närmare föreskrifterna för tillhandahållande av grundläggande förmåner till personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande fastställas i den nationella lagstiftningen. Möjligheten att begränsa sådant stöd till att omfatta endast grundläggande förmåner bör tolkas så att detta begrepp omfattar åtminstone minimiinkomststöd, bistånd vid sjukdom eller graviditet samt föräldraersättning, i den mån dessa förmåner beviljas medborgare i enlighet med nationell rätt.
- (46) Tillträde till hälso- och sjukvård, såväl fysisk som psykisk vård, bör garanteras personer som beviljats internationellt skydd.
- (47) Integrationsprogram för personer som innehar flyktingsstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande bör så långt möjligt vara utformade på ett sätt som tar hänsyn till dessa personers särskilda behov och den speciella situation som de befinner sig i, inbegripet i förekommande fall språkundervisning och tillhandahållande av information om de rättigheter och skyldigheter som är förbundna med deras skyddsstatus i den berörda medlemsstaten.
- (48) Genomförandet av detta direktiv bör utvärderas regelbundet med särskilt beaktande av utvecklingen av medlemsstaternas internationella skyldigheter när det gäller *non-refoulement* samt utvecklingen av arbetsmarknaderna i medlemsstaterna och av de gemensamma grundläggande principerna för integration.
- (49) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att fastställa normer för medlemsstaternas beviljande av internationellt skydd till tredjelandsmedborgare och statslösa personer, för en enhetlig status för flyktingar och person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av direktivets omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går direktivet inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (50) I enlighet med artiklarna 1, 2 och 4a.1 i protokoll (nr 21) om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på dem.
- (51) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll (nr 22) om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.
- (52) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell lagstiftning bör endast gälla de bestämmelser som innebär en innehållsmässig ändring i förhållande till direktiv 2004/83/EG. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av det direktivet.
- (53) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter avseende den tidsfrist för införlivande av direktiv 2004/83/EG i nationell lagstiftning som anges i bilaga I del B.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

Syftet med detta direktiv är att införa normer för när tredjeland-medborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar och person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

- a) *internationellt skydd*: flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande enligt definitionerna i leden e och g.
- b) *person som beviljats internationellt skydd*: person som har beviljats flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med definitionerna i leden e och g.
- c) *Genèvekonventionen*: konventionen om flyktingars rättsliga ställning undertecknad i Genève den 28 juli 1951, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967.
- d) *flykting*: en tredjeland-medborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl som nämnts ovan befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av artikel 12.
- e) *flyktingstatus*: en medlemsstats erkännande av en tredjeland-medborgare eller en statslös person som flykting.
- f) *person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande*: en tredjeland-medborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.
- g) *status som subsidiärt skyddsbehövande*: en medlemsstats erkännande av en tredjeland-medborgare eller en statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande.
- h) *ansökan om internationellt skydd*: en ansökan om skydd som ges in till en medlemsstat av en tredjeland-medborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför detta direktivs tillämpningsområde och som kan omfattas av en separat ansökan.
- i) *sökande*: en tredjeland-medborgare eller statslös person som har ansökt om internationellt skydd och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut.
- j) *familjemedlemmar*: följande familjemedlemmar till den person som beviljats internationellt skydd, om dessa familjemedlemmar befinner sig i samma medlemsstat i fråga om ansökan om internationellt skydd och under förutsättning att familjen existerade redan i ursprungslandet:
- Make eller maka till den person som beviljats internationellt skydd eller hans/hennes ogifta partner i en stadigvarande relation, om lagstiftningen eller sedvanerätten i den berörda medlemsstaten behandlar ogifta par på samma sätt som gifta enligt dess lagstiftning om tredjeland-medborgare.
 - Underåriga barn till sådana par som avses i första strecksatsen eller till den person som beviljats internationellt skydd, på villkor att de är ogifta, och oavsett om de fötts inom eller utom äktenskapet eller adopterats enligt nationell lagstiftning.
 - Fadern, modern eller någon annan vuxen som ansvarar för den person som beviljats internationellt skydd enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten om den som beviljats internationellt skydd är underårig och ogift.
- k) *underårig*: en tredjeland-medborgare eller en statslös person under 18 år.
- l) *ensamkommande barn*: en underårig som anländer till en medlemsstats territorium utan att vara i sällskap med en vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne, så länge vederbörande inte faktiskt tas om hand av en sådan person; begreppet omfattar också en underårig som lämnas ensam utan medföljande vuxen efter det att han eller hon rest in på en medlemsstats territorium.

- m) *uppehållstillstånd*: tillstånd som utfärdats av myndigheterna i en medlemsstat i enlighet med den statens lagstiftning och som ger en tredjelandsmedborgare eller statslös person rätt att uppehålla sig på dess territorium.
- n) *ursprungsland*: det land eller de länder där en person är medborgare eller, i fråga om statslösa personer, tidigare haft sin vanliga vistelseort.

Artikel 3

Förmånligare bestämmelser

Medlemsstaterna får införa eller behålla förmånligare bestämmelser för att fastställa vem som ska betraktas som flykting eller som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för att fastställa innebörden av internationellt skydd, förutsatt att de är förenliga med detta direktiv.

KAPITEL II

BEDÖMNING AV ANSÖKNINGAR OM INTERNATIONELLT SKYDD

Artikel 4

Bedömning av fakta och omständigheter

1. Medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.
2. De faktorer som det hänvisas till i punkt 1 utgörs av den sökandes utsagor och alla handlingar som den sökande förfogar över angående den sökandes ålder, bakgrund, inklusive relevanta släktingars bakgrund, identitet, nationalitet(er), tidigare bosättningsland(-länder) och -ort(er), tidigare asylsökningar, resvägar och resehandlingar samt orsakerna till ansökan om internationellt skydd.
3. Bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska vara individuell, och följande ska beaktas:
 - a) Alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, inbegripet lagar och andra författningar i ursprungslandet samt det sätt på vilket dessa tillämpas.
 - b) De relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat, inklusive information om huruvida sökanden har varit eller kan bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada.
 - c) Sökandens personliga ställning och förhållanden, inklusive faktorer som bakgrund, kön och ålder, så att det kan

bedömas huruvida de handlingar den sökande har blivit eller skulle kunna bli utsatt för, på grundval av sökandens personliga omständigheter, skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada.

- d) Om den sökande efter att ha lämnat ursprungslandet ägnat sig åt en verksamhet, vars enda syfte eller vars huvudsyfte var att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att ansöka om internationellt skydd, ska man bedöma om denna verksamhet skulle utsätta den sökande för förföljelse eller allvarlig skada om han eller hon återvänder till landet.
- e) Om man rimligen kan förvänta sig att den sökande begagnar sig av skyddet i ett annat land där han eller hon kan hävda medborgarskap.

4. Det faktum att den sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.

5. När medlemsstaterna tillämpar principen att det är den sökandes skyldighet att styrka sin ansökan om internationellt skydd, och den sökandes uppgifter inte kan styrkas av skriftliga eller andra bevis, ska sådana uppgifter inte behöva bekräftas om följande villkor är uppfyllda:

- a) Sökanden har gjort en genuin ansträngning för att styrka sin ansökan.
- b) Alla relevanta faktorer som den sökande förfogar över har lagts fram och en tillfredsställande förklaring har lämnats till varför andra relevanta faktorer saknas.
- c) Sökandens uppgifter befinns vara sammanhängande och rimliga och strider inte mot tillgänglig specifik och allmän information som rör den sökandes ärende.
- d) Sökanden har ansökt om internationellt skydd så tidigt som möjligt, såvida inte sökanden kan framföra goda skäl till varför han eller hon inte gjort det.
- e) Sökandens allmänna trovärdighet är fastställd.

Artikel 5

Internationellt skyddsbehov "sur place"

1. En välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för att lida allvarlig skada kan grunda sig på händelser som har ägt rum efter det att sökanden lämnade ursprungslandet.

2. En välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för att lida allvarlig skada kan grunda sig på verksamhet som sökanden ägnat sig åt sedan han eller hon lämnade ursprungslandet, i synnerhet om det kan fastställas att den verksamhet som åberopas är ett uttryck för och en fortsättning på åsikter eller en inställning som sökanden hade i ursprungslandet.

3. Utan att det påverkar Genèvekonventionen får medlemsstaterna besluta att en sökande som lämnar in en efterföljande ansökan normalt inte ska beviljas flyktingstatus om risken för förföljelse grundar sig på omständigheter som den sökande genom eget beslut har skapat efter att ha lämnat ursprungslandet.

Artikel 6

Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada

Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada omfattar

- a) staten,
- b) parter eller organisationer som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium,
- c) grupper som inte företräder staten, om det kan bevisas att aktörer enligt leden a och b, inklusive internationella organisationer, är oförmögna eller ovilliga att tillhandahålla skydd mot förföljelse eller allvarlig skada enligt artikel 7.

Artikel 7

Aktörer som ger skydd

1. Skydd mot förföljelse eller allvarlig skada kan endast ges av

- a) staten, eller
- b) parter eller organisationer, inklusive internationella organisationer, som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium,

förutsatt att dessa är villiga och kapabla att erbjuda skydd i enlighet med punkt 2.

2. Skydd mot förföljelse eller allvarlig skada måste vara verkligt och inte av en tillfällig natur. Ett sådant skydd ges normalt när aktörerna enligt punkt 1 a och b vidtar rimliga åtgärder för att förhindra att en person förföljs eller lider allvarlig skada, bl.a. genom att ombesörja att det finns ett effektivt rättssystem för avslöjande, åtal och bestraffning av handlingar som innebär förföljelse eller allvarlig skada, och när sökanden har tillgång till detta skydd.

3. När medlemsstaterna bedömer om en internationell organisation kontrollerar en stat eller en betydande del av statens territorium och ger skydd enligt punkt 2, ska de beakta all vägledning som kan finnas i relevanta unionsakter.

Artikel 8

Internt skydd

1. Medlemsstaterna får som ett led i bedömningen av en ansökan om internationellt skydd besluta att en sökande inte är i behov av internationellt skydd om han eller hon i en del av ursprungslandet

- a) inte känner någon välgrundad fruktan för förföljelse eller löper någon verklig risk för att lida allvarlig skada, eller
- b) har tillgång till skydd mot förföljelse eller allvarlig skada enligt definitionen i artikel 7,

och han eller hon på ett säkert och lagligt sätt kan resa till och beviljas rätt till inresa i den delen av landet och rimligen kan förväntas bosätta sig där.

2. Vid prövning av om en sökande känner en välgrundad fruktan för förföljelse eller löper en verklig risk för att lida allvarlig skada, eller har tillgång till skydd mot förföljelse eller allvarlig skada i en del av ursprungslandet i enlighet med punkt 1, ska medlemsstaterna, när de fattar beslut om ansökan, beakta de allmänna omständigheter som råder i den delen av landet och sökandens personliga förhållanden i enlighet med artikel 4. För detta ändamål ska medlemsstaterna se till att exakt och aktuell information inhämtas från relevanta källor, såsom FN:s flyktingkommisariat och Europeiska stödkontoret för asylfrågor.

KAPITEL III

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT BETRAKTAS SOM FLYKTING

Artikel 9

Förföljelse

1. För att betraktas som förföljelse enligt lydelsen i artikel 1 A i Genèvekonventionen krävs att handlingarna i fråga

- a) är tillräckligt allvarliga till sin natur eller på grund av sin upprepning för att innebära en allvarlig överträdelse av de grundläggande mänskliga rättigheterna, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, eller
- b) är en ackumulation av olika åtgärder, däribland sådana överträdelser av de mänskliga rättigheterna som är tillräckligt allvarliga för att påverka en individ på ett liknande sätt som i led a.

2. Förföljelse, enligt punkt 1, kan bl.a. ta sig uttryck i
- fysiskt eller psykiskt våld, inklusive sexuellt våld,
 - rättsliga, administrativa, polisiära och/eller judiciella åtgärder som i sig är diskriminerande eller som genomförs på ett diskriminerande sätt,
 - åtal eller straff som är oproportionerliga eller diskriminerande,
 - ett avslag i fråga om rättsligt överklagande som resulterar i ett oproportionerligt eller diskriminerande straff,
 - åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst i en konflikt om fullgörandet av militärtjänst skulle innefatta brott eller handlingar som omfattas av skälen för undantag i artikel 12.2,
 - köns- eller barnspecifika handlingar.
3. Enligt artikel 2 d måste det finnas ett samband mellan de skäl som anges i artikel 10 och den förföljelse som anges i punkt 1 i den här artikeln eller avsaknaden av skydd mot sådan förföljelse.

Artikel 10

Skäl till förföljelsen

1. Medlemsstaterna ska ta hänsyn till följande faktorer vid bedömningen av skälen till förföljelsen:
- Begreppet ras ska särskilt omfatta hudfärg, härkomst eller tillhörighet till en viss etnisk grupp.
 - Begreppet religion ska särskilt omfatta teistiska, icke-teistiska och ateistiska trosuppfattningar, deltagande i eller avstående från deltagande i formella privata eller offentliga gudstjänster, enskilt eller tillsammans med andra, samt andra religiösa handlingar eller åsiktsyttringar, eller former av personligt eller gemensamt handlande grundat på eller påbjudet genom någon trosriktning.
 - Begreppet nationalitet ska inte bara omfatta medborgarskap eller avsaknad av medborgarskap, utan ska särskilt omfatta tillhörighet till en grupp som definieras genom dess kulturella, etniska eller språkliga identitet, gemensamma geografiska ursprung eller politiska bakgrund eller dess förbindelser med befolkningen i en annan stat.
 - En grupp ska anses utgöra en särskild samhällsgrupp, särskilt när

— gruppens medlemmar har en gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras eller har en gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den, och

— gruppen har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen.

Beroende på omständigheterna i ursprungslandet kan en särskild samhällsgrupp omfatta en grupp grundad på en gemensam egenskap, t.ex. sexuell läggning. Sexuell läggning får inte tolkas så att det innefattar handlingar som anses brottsliga enligt medlemsstaternas nationella lagstiftning. Vid bedömningen av om en person ska anses tillhöra en viss samhällsgrupp eller när ett karakteristiskt drag hos en sådan grupp ska fastställas ska vederbörlig hänsyn tas till könsrelaterade aspekter, inbegripet könsidentitet.

- Begreppet politisk åskådning ska särskilt inbegripa när någon har en åsikt, tanke eller tro i en fråga som rör de potentiella aktörer som utövar förföljelse enligt artikel 6 och deras politik eller metoder, oavsett om sökanden har handlat i linje med denna åsikt, tanke eller tro.

2. Vid bedömningen av huruvida en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är det irrelevant huruvida sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning som är skälet till förföljelsen, om en sådan egenskap tillskrivs den sökande av den som utövar förföljelsen.

Artikel 11

Upphörande

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person ska upphöra att vara en flykting om han eller hon
- av fri vilja på nytt begagnar sig av det lands skydd vari han eller hon är medborgare, eller
 - efter att ha förlorat sitt medborgarskap av fri vilja förvärvar det på nytt, eller
 - förvärvar ett nytt medborgarskap, och kommer i åtnjutande av det landets skydd, eller
 - av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land som han eller hon lämnat eller fortsatt att uppehålla sig utanför på grund av fruktan för förföljelse, eller

- e) inte längre kan fortsätta att vägra att begagna sig av skyddet i det land där han eller hon är medborgare eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger, eller
- f) utan att äga medborgarskap i något land, kan återvända till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger.

2. Vid tillämpningen av punkt 1 e och f ska medlemsstaterna beakta huruvida omständigheterna har ändrats så väsentligt och varaktigt att flyktingens fruktan för förföljelse inte längre kan anses välgrundad.

3. Punkt 1 e och f ska inte tillämpas på flyktingar som kan åberopa tungt vägande skäl grundade på tidigare förföljelse för att inte vilja begagna sig av det lands skydd vari han eller hon är medborgare eller, om det är fråga om en statslös person, det land där han eller hon tidigare hade sin varaktiga vistelseort.

Artikel 12

Undantag

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte anses som flykting om
- a) han eller hon omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen, som handlar om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än UNHCR; om sådant skydd eller bistånd av något skäl har upphört, utan att de berörda personernas ställning har fastställts slutgiltigt i enlighet med de relevanta resolutioner som antagits av FN:s generalförsamling, ska dessa personer automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i detta direktiv,
- b) han eller hon av de behöriga myndigheterna i bosättningslandet tillerkänns samma rättigheter och skyldigheter som följer med medborgarskap i det landet eller rättigheter och skyldigheter som motsvarar dessa.
2. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte anses som flykting om det finns synnerliga skäl för att anta att
- a) han eller hon har förövat ett brott mot freden, en krigsförbrytelse eller ett brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,
- b) han eller hon har förövat ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet innan vederbörande fick tillträde till det landet som flykting, vilket innebär den tidpunkt då uppehållstillstånd utfärdades på grundval av beviljad

flyktingstatus; särskilt grymma handlingar, även om de begåtts i förment politiskt syfte, får betecknas som allvarliga icke-politiska brott,

- c) han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.

3. Punkt 2 gäller personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns däri.

KAPITEL IV

FLYKTINGSTATUS

Artikel 13

Beviljande av flyktingstatus

Medlemsstaterna ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person flyktingstatus om han eller hon kan betraktas som flykting enligt kapitlen II och III.

Artikel 14

Återkallande av, upphävande av eller vägran att förnya flyktingstatus

1. När det gäller ansökningar om internationellt skydd som lämnats efter ikraftträdandet av direktiv 2004/83/EG ska medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons flyktingstatus som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om vederbörande inte längre är flykting enligt artikel 11.

2. Utan att det påverkar flyktingens skyldighet enligt artikel 4.1 att uppge alla relevanta fakta och lämna alla relevanta handlingar som han eller hon förfogar över, ska den medlemsstat som har beviljat flyktingstatus i varje enskilt fall bevisa att den berörda personen har upphört att vara eller aldrig har varit flykting enligt punkt 1 i den här artikeln.

3. Medlemsstaterna ska återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller statslös persons flyktingstatus om de berörda medlemsstaterna efter beviljandet av flyktingstatus fastställer att vederbörande

- a) inte skulle ha ansetts som eller inte kan anses vara flykting i enlighet med artikel 12,
- b) har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användning av falska handlingar, och detta varit avgörande för beviljandet av flyktingstatus.

4. Medlemsstater får återkalla, upphäva eller vägra att förnya status som beviljats en flykting av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om

- a) det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig, eller
- b) vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

5. I de situationer som beskrivs i punkt 4 får medlemsstaterna besluta att inte bevilja status för en flykting om ett sådant beslut ännu inte har fattats.

6. Personer som omfattas av punkt 4 eller 5 ska ha de rättigheter som anges i eller som liknar dem som anges i artiklarna 3, 4, 16, 22, 31, 32 och 33 i Genèvekonventionen om de befinner sig i medlemsstaten.

KAPITEL V

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SUBSIDIÄRT SKYDD

Artikel 15

Allvarlig skada

Allvarlig skada utgörs av

- a) dödsstraff eller avrättning, eller
- b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet, eller
- c) allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.

Artikel 16

Upphörande

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person ska inte längre anses uppfylla kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, då de omständigheter som ledde till att status som subsidiärt skyddsbehövande beviljades inte längre föreligger, eller har ändrats i sådan grad att skydd inte längre behövs.

2. Vid beaktande av punkt 1 ska medlemsstaterna ta hänsyn till om omständigheterna har ändrats så väsentligt och varaktigt att personen som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande inte längre är utsatt för en verklig risk för allvarlig skada.

3. Punkt 1 ska inte tillämpas på personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande och som kan återropa tungt vägande skäl grundade på tidigare allvarlig skada för att inte vilja begagna sig av det lands skydd vari han eller hon är medborgare eller, om det är fråga om en statslös person, det land där han eller hon tidigare hade sin varaktiga vistelseort.

Artikel 17

Undantag

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person uppfyller inte kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande om det finns synnerliga skäl för att anse att

- a) han eller hon har förövat ett brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,
- b) han eller hon har förövat ett allvarligt brott,
- c) han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga,
- d) han eller hon utgör en fara för samhället eller säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig.

2. Punkt 1 gäller personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövat av de brott eller gärningar som nämns däri.

3. Medlemsstaterna får besluta att en tredjelandsmedborgare eller en statslös person inte uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande om vederbörande innan han eller hon fick tillträde till den berörda medlemsstaten har begått ett eller flera brott som inte omfattas av punkt 1, men som skulle ha gett fängelsestraff om de hade begåtts i den berörda medlemsstaten, och han eller hon lämnade sitt ursprungsland endast för att undvika påföljder för dessa brott.

KAPITEL VI

STATUS SOM SUBSIDIÄRT SKYDDSBEHÖVANDE

Artikel 18

Beviljande av status som subsidiärt skyddsbehövande

Medlemsstaterna ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person status som subsidiärt skyddsbehövande om han eller hon uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande enligt kapitlet II och V.

Artikel 19

Återkallande av, upphävande av eller vägran att förnya status som subsidiärt skyddsbehövande

1. När det gäller ansökningar om internationellt skydd som lämnats efter ikraftträdandet av direktiv 2004/83/EG ska medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som subsidiärt skyddsbehövande som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om vederbörande inte längre uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande enligt artikel 16.

2. Medlemsstaterna får återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som subsidiärt skyddsbehövande som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om han eller hon, efter det att status som subsidiärt skyddsbehövande beviljats, inte längre uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med artikel 17.3.

3. Medlemsstaterna ska återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som subsidiärt skyddsbehövande om

a) han eller hon efter beviljandet av status som subsidiärt skyddsbehövande inte borde ha betecknats som eller inte längre uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med artikel 17.1 och 17.2,

b) han eller hon har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användning av falska handlingar, och detta varit avgörande för att bevilja status som subsidiärt skyddsbehövande.

4. Utan att det påverkar tredjelandsmedborgarens eller den statslösa personens skyldighet enligt artikel 4.1 att uppge alla relevanta fakta och lämna alla relevanta handlingar som han eller hon förfogar över ska den medlemsstat som har beviljat status som subsidiärt skyddsbehövande i varje enskilt fall bevisa att den berörda personen inte längre uppfyller eller aldrig har uppfyllt kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med punkterna 1, 2 och 3 i den här artikeln.

2. Detta kapitel ska tillämpas på både flyktingar och personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, om inte något annat anges.

3. Vid genomförandet av detta kapitel ska medlemsstaterna beakta situationen för utsatta personer, till exempel underåriga, ensamkommande barn, funktionshindrade äldre, gravida, ensamstående föräldrar med underåriga barn, offer för människohandel, personer med mentala störningar och personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld.

4. Punkt 3 ska endast gälla de personer som man finner har särskilda behov efter en individuell bedömning av deras situation.

5. Medlemsstaterna ska i första hand se till barnets bästa vid genomförandet av de bestämmelser i detta kapitel som rör underåriga.

Artikel 21

Skydd mot avvísning

1. Medlemsstaterna ska i enlighet med sina internationella förpliktelser respektera principen om *non-refoulement*.

2. Om det inte är förbjudet enligt de internationella förpliktelser som avses i punkt 1 får medlemsstaterna avvisa en flykting, vare sig denne formellt erkänts eller ej, om

a) det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig, eller

b) vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

3. Medlemsstaterna får återkalla, upphäva eller vägra att förnya eller bevilja ett uppehållstillstånd för en flykting om han eller hon omfattas av punkt 2.

Artikel 22

Information

Medlemsstaterna ska, så snart som möjligt efter det att flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande beviljats, ge personer som är berättigade till internationellt skydd tillgång till information på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå om de rättigheter och skyldigheter som är förbundna med den statusen.

KAPITEL VII

INNEBÖRDEN AV INTERNATIONELLT SKYDD

Artikel 20

Allmänna bestämmelser

1. Detta kapitel ska inte påverka de rättigheter som följer av Genèvekonventionen.

Artikel 23

Sammanhållning av familjer

1. Medlemsstaterna ska se till att familjen hålls samlad.
2. Medlemsstaterna ska se till att familjemedlemmar till den person som har beviljats internationellt skydd, och som för egen del inte uppfyller kraven för att erhålla sådant skydd, får ansöka om de förmåner som avses i artiklarna 24–35 i enlighet med nationella förfaranden och i den mån detta överensstämmer med familjemedlemmens personliga rättsliga status.
3. Punkterna 1 och 2 ska inte vara tillämpliga om familjemedlemmen undantas eller skulle undantas från internationellt skydd enligt kapitlen III och V.
4. Trots vad som sägs i punkterna 1 och 2 får medlemsstaterna vägra, inskränka eller återkalla förmånerna med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen.
5. Medlemsstaterna får besluta att denna artikel även ska gälla andra nära släktingar som levde tillsammans som en del av familjen vid tidpunkten för avfärden från ursprungslandet, och som då för sin försörjning var helt eller delvis beroende av den person som beviljats internationellt skydd.

Artikel 24

Uppehållstillstånd

1. Så snart som möjligt efter det att internationellt skydd har beviljats, ska medlemsstaterna till de personer som innehar flyktingstatus utfärda ett uppehållstillstånd som ska gälla i minst tre år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 21.3.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 23.1 kan det uppehållstillstånd som ska utfärdas till familjemedlemmarna till de personer som innehar flyktingstatus vara giltigt i mindre än tre år och vara förnybart.

2. Så snart som möjligt efter det att internationellt skydd har beviljats ska medlemsstaterna till de personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande och deras familjemedlemmar utfärda ett förnybart uppehållstillstånd som ska gälla i minst ett år och, om det förnyas, i minst två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

Artikel 25

Resedokument

1. Medlemsstaterna ska till personer som innehar flyktingstatus utfärda resedokument i den form som anges i bilagan till Genèvekonventionen, för resor utanför deras territorier, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.
2. Medlemsstaterna ska till personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande och som inte kan få ett nationellt pass, utfärda dokument som gör det möjligt för dem att resa utanför deras territorium, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

Artikel 26

Tillträde till arbetsmarknaden

1. Medlemsstaterna ska ge personer som beviljats internationellt skydd rätt att vara anställda eller bedriva verksamhet som egenföretagare, med förbehåll för de bestämmelser som allmänt tillämpas för yrket och för anställning i offentlig tjänst, omedelbart efter det att skyddet har beviljats.
2. Medlemsstaterna ska se till att personer som beviljats internationellt skydd erbjuds aktiviteter såsom arbetsmarknadsrelaterad utbildning för vuxna, yrkesutbildning, inklusive fortbildningskurser för uppdatering av yrkeskunskaper, arbetsplatspraktik och rådgivningstjänster som tillhandahålls av arbetsförmedlingar på likvärdiga villkor som egna medborgare.
3. Medlemsstaterna ska sträva efter att underlätta för personer som beviljats internationellt skydd att få fullständig tillgång till sådan verksamhet som avses i punkt 2.
4. Gällande lagstiftning i medlemsstaterna om ersättning, tillgång till sociala trygghetssystem såsom anställd eller egenföretagare samt övriga anställningsvillkor ska tillämpas.

Artikel 27

Tillträde till utbildning

1. Medlemsstaterna ska fullt ut ge alla underåriga som har beviljats internationellt skydd tillträde till utbildningssystemet på samma villkor som egna medborgare.
2. Medlemsstaterna ska ge vuxna som har beviljats internationellt skydd tillträde till utbildningssystemet, fortbildning och omskolning, på samma villkor som tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i medlemsstaten.

Artikel 28

Tillgång till förfaranden för erkännande av examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis

1. Medlemsstaterna ska se till att personer som har beviljats internationellt skydd behandlas på samma sätt som egna medborgare i samband med gällande förfaranden för erkännande av utländska akademiska eller yrkesmässiga examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis.

2. Medlemsstaterna ska sträva efter att underlätta för personer som har beviljats internationellt skydd och som inte kan styrka sina kvalifikationer att få fullständig tillgång till lämpliga system för bedömning, validering och godkännande av deras tidigare utbildning. Alla eventuella sådana åtgärder ska vara förenliga med artiklarna 2.2 och 3.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer⁽¹⁾.

Artikel 29

Sociala förmåner

1. Medlemsstaterna ska se till att personer som beviljats internationellt skydd i den medlemsstat som har beviljat sådant skydd får samma nödvändiga sociala stöd som det som tillhandahålls medborgare i den medlemsstaten.

2. Genom undantag från den allmänna regel som fastställs i punkt 1 får medlemsstaterna begränsa det sociala stödet till personer som innehar status som subsidiärt skyddsbehövande till att gälla endast grundläggande förmåner som då ska tillhandahållas på samma nivåer och på samma villkor som för medborgare.

Artikel 30

Hälso- och sjukvård

1. Medlemsstaterna ska se till att personer som beviljats internationellt skydd har tillträde till hälso- och sjukvård på samma villkor som medborgare i den medlemsstat som har beviljat sådant skydd.

2. Medlemsstaterna ska, på samma villkor som för medborgare i den medlemsstat som har beviljat skydd, ge lämplig hälso- och sjukvård, inklusive behandling av mentala störningar när så behövs, till personer som har beviljats internationellt skydd och som har särskilda behov, till exempel gravida kvinnor, personer med funktionshinder, personer som har utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld eller underåriga som varit utsatta för någon form av övergrepp, försummelse, utnyttjande, tortyr eller

grym, omänsklig och förnedrande behandling eller som har drabbats av väpnade konflikter.

Artikel 31

Ensamkommande barn

1. Så snabbt som möjligt efter det att internationellt skydd har beviljats, ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att se till att ensamkommande barn företräds av en förmyndare eller vid behov av en organisation som är ansvarig för underårigas vård och välbefinnande, eller av varje annan form av lämplig representation, inbegripet den som grundas på lagstiftning eller ett rättsligt avgörande.

2. Medlemsstaterna ska vid genomförandet av detta direktiv se till att den underåriges behov tillgodoses på ett korrekt sätt av den förmyndare eller företrädare som utsetts. De behöriga myndigheterna ska göra regelbundna utvärderingar av detta.

3. Medlemsstaterna ska se till att ensamkommande barn placeras antingen

a) hos vuxna släktingar, eller

b) i en fosterfamilj, eller

c) i förläggningar som utformats särskilt för att ta emot underåriga, eller

d) i andra typer av inkvartering som är lämpliga för underåriga.

I detta sammanhang ska barnets åsikter beaktas i förhållande till dess ålder och mognad.

4. Så långt det är möjligt ska syskon hållas samman, med beaktande av den berörde underåriges bästa, särskilt hans eller hennes ålder och mognad. Ensamkommande barn ska byta inkvartering så sällan som möjligt.

5. Om ett ensamkommande barn beviljas internationellt skydd och spårningen av hans eller hennes familjemedlemmar inte redan har påbörjats, ska medlemsstaterna börja spåra dem så snabbt som möjligt efter det att internationellt skydd har beviljats, och i detta sammanhang värna om den underåriges bästa. Om spårningen redan har påbörjats ska medlemsstaterna om lämpligt fortsätta spårningsarbetet. Om den underåriges liv eller integritet hotas, eller nära släktingars, särskilt om dessa är kvar i ursprungslandet, är det viktigt att se till att insamling, behandling och spridning av uppgifter om dessa personer sker konfidentiellt.

6. Personer som arbetar med ensamkommande barn ska ha fått och fortsätta att få lämplig utbildning om barnens behov.

⁽¹⁾ EUT L 255, 30.9.2005, s. 22.

*Artikel 32***Tillgång till bostad**

1. Medlemsstaterna ska se till att personer som beviljats internationellt skydd har tillgång till bostad på likvärdiga villkor som för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom deras territorium.

2. Om medlemsstaterna tillåter en nationell utplaceringspraxis för personer som beviljats internationellt skydd, ska de sträva efter att genomföra en politik som syftar till att förebygga diskriminering av personer som beviljats internationellt skydd och till att garantera lika möjligheter när det gäller tillgång till bostad.

*Artikel 33***Rätt till fri rörlighet inom medlemsstaten**

Medlemsstaterna ska tillåta fri rörlighet inom sina territorier för personer som har beviljats internationellt skydd på samma villkor och med samma begränsningar som för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom deras territorium.

*Artikel 34***Tillgång till integrationsfrämjande åtgärder**

För att underlätta integrationen i samhällslivet av personer som har beviljats internationellt skydd ska medlemsstaterna säkerställa tillgång till sådana integrationsprogram som de finner lämpliga för att ta hänsyn till de särskilda behoven för personer som innehar flyktingstatus eller subsidiär skyddsstatus, eller skapa villkor som säkerställer tillgång till sådana program.

*Artikel 35***Återvandring**

Medlemsstaterna får ge bidrag till personer som har beviljats internationellt skydd och som vill återvända.

KAPITEL VIII

ADMINISTRATIVT SAMARBETE*Artikel 36***Samarbete**

Medlemsstaterna ska utse en nationell kontaktpunkt och meddela dennas adress till kommissionen. Kommissionen ska i sin tur vidarebefordra uppgifterna till övriga medlemsstater.

Medlemsstaterna ska i samarbete med kommissionen vidta alla lämpliga åtgärder för att inrätta ett direkt samarbete, som även omfattar utbyte av information mellan behöriga myndigheter.

*Artikel 37***Personal**

Medlemsstaterna ska se till att myndigheter och andra organisationer som ansvarar för att genomföra detta direktiv har fått tillräcklig utbildning och att de ska vara bundna av tystnadsplikt enligt den nationella lagstiftningen när det gäller alla uppgifter som de får kännedom om i samband med sitt arbete.

KAPITEL IX

SLUTBESTÄMMELSER*Artikel 38***Rapporter**

1. Senast den 21 juni 2015 ska kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv och vid behov föreslå eventuella ändringar. Sådana förslag till ändringar ska i första hand avse artiklarna 2 och 7. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna all information som behövs för att utarbeta rapporten senast den 21 december 2014.

2. Efter det att rapporten överlämnats ska kommissionen minst en gång vart femte år rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv.

*Artikel 39***Införlivande**

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 och 35 senast den 21 december 2013. De ska genast översända texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska också innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till det direktiv som upphävs genom detta direktiv ska anses som hänvisningar till detta direktiv. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de viktigaste bestämmelserna i nationell lagstiftning som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 40***Upphävande**

För de medlemsstater som är bundna av det här direktivet ska direktiv 2004/83/EG upphävas med verkan från och med den 21 december 2013 dock utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller tidsfristen för införlivande i nationell lagstiftning av det direktiv som anges i bilaga I del B.

För de medlemsstater som är bundna av det här direktivet ska hänvisningar till det upphävda direktivet anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

*Artikel 41***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artiklarna 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 och 35 ska tillämpas från och med den 22 december 2013. De ska genast översända texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

*Artikel 42***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Strasbourg den 13 december 2011.

På Europaparlamentets vägnar

J. BUZEK

Ordförande

På rådets vägnar

M. SZPUNAR

Ordförande

BILAGA I

DEL A

Upphävt direktiv

(som det hänvisas till i artikel 40)

Rådets direktiv 2004/83/EG

(EUT L 304, 30.9.2004, s. 12)

DEL B

Frist för införlivande i nationell rätt

(som det hänvisas till i artikel 39)

Direktiv	Införlivandefrist
2004/83/EG	10 oktober 2006

BILAGA II

Jämförelsetabell

Direktiv 2004/83/EG	Föreliggande direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2, inledningsfrasen	Artikel 2, inledningsfrasen
Artikel 2 a	Artikel 2 a
—	Artikel 2 b
Artikel 2 b–g	Artikel 2 c–h
—	Artikel 2 i
Artikel 2 h	Artikel 2 j första och andra strecksatsen
—	Artikel 2 j tredje strecksatsen
—	Artikel 2 k
Artikel 2 i	Artikel 2 l
Artikel 2 j	Artikel 2 m
Artikel 2 k	Artikel 2 n
Artikel 3	Artikel 3
Artikel 4	Artikel 4
Artikel 5	Artikel 5
Artikel 6	Artikel 6
Artikel 7	Artikel 7
Artikel 8.1–8.2	Artikel 8.1–8.2
Artikel 8.3	—
Artikel 9	Artikel 9
Artikel 10	Artikel 10
Artikel 11.1–11.2	Artikel 11.1–11.2
—	Artikel 11.3
Artikel 12	Artikel 12
Artikel 13	Artikel 13
Artikel 14	Artikel 14
Artikel 15	Artikel 15
Artikel 16.1–16.2	Artikel 16.1–16.2
—	Artikel 16.3
Artikel 17	Artikel 17
Artikel 18	Artikel 18
Artikel 19	Artikel 19
Artikel 20.1–20.5	Artikel 20.1–20.5
Artikel 20.6–20.7	—

Direktiv 2004/83/EG	Föreliggande direktiv
Artikel 21	Artikel 21
Artikel 22	Artikel 22
Artikel 23.1	Artikel 23.1
Artikel 23.2 första stycket	Artikel 23.2
Artikel 23.2 andra stycket	—
Artikel 23.2 tredje stycket	—
Artikel 23.3–23.5	Artikel 23.3–23.5
Artikel 24.1	Artikel 24.1
Artikel 24.2	Artikel 24.2
Artikel 25	Artikel 25
Artikel 26.1–26.3	Artikel 26.1–26.3
Artikel 26.4	—
Artikel 26.5	Artikel 26.4
Artikel 27.1–27.2	Artikel 27.1–27.2
Artikel 27.3	Artikel 28.1
—	Artikel 28.2
Artikel 28.1	Artikel 29.1
Artikel 28.2	Artikel 29.2
Artikel 29.1	Artikel 30.1
Artikel 29.2	—
Artikel 29.3	Artikel 30.2
Artikel 30	Artikel 31
Artikel 31	Artikel 32.1
—	Artikel 32.2
Artikel 32	Artikel 33
Artikel 33	Artikel 34
Artikel 34	Artikel 35
Artikel 35	Artikel 36
Artikel 36	Artikel 37
Artikel 37	Artikel 38
Artikel 38	Artikel 39
—	Artikel 40
Artikel 39	Artikel 41
Artikel 40	Artikel 42
—	Bilaga I
—	Bilaga II

RÅDETS DIREKTIV 2003/86/EG
av den 22 september 2003
om rätt till familjeåterförening

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 63.3 a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾, och

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽⁴⁾, och

av följande skäl:

- (1) För att gradvis inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa föreskrivs i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen dels att det skall vidtas åtgärder som syftar till att säkerställa den fria rörligheten för personer, och i samband därmed direkt relaterade stödåtgärder avseende kontroller vid yttre gränser, asyl och invandring, dels att det skall vidtas åtgärder som rör asyl, invandring och skydd av rättigheter för tredjelandsmedborgare.
- (2) Åtgärderna avseende familjeåterförening bör antas i överensstämmelse med den skyldighet att skydda familjen och att respektera familjelivet som har stadfäst i en rad folkrättsliga instrument. Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- (3) Europeiska rådet erkände vid sitt särskilda möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 behovet av tillnärmning av nationell lagstiftning om villkoren för rätt till inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare. I detta sammanhang fastslog Europeiska rådet särskilt att Europeiska unionen bör säkerställa en rättvis behandling av tredjelandsmedborgare som lagligen vistas på medlemsstaternas territorium, och att en mer kraftfull integrationspolitik bör syfta till att ge dem rättigheter och skyldigheter som är jämförbara med EU-medborgarnas. Europeiska rådet uppmanade därför rådet att, på grundval av förslag från kommissionen, snabbt anta rättsliga instrument. Behovet av att uppnå de mål som fastställdes i Tammerfors bekräftades av Europeiska rådet i Laeken den 14 och 15 december 2001.

(4) Familjeåterförening är ett nödvändigt medel för att möjliggöra familjelivet. Familjeåterförening bidrar till att skapa en social och kulturell stabilitet som underlättar tredjelandsmedborgarnas integrering i medlemsstaterna, som även främjar den ekonomiska och sociala sammanhållningen, vilket är ett av gemenskapens grundläggande mål enligt fördraget.

(5) Medlemsstaterna bör sätta i kraft bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering med avseende på kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska egenskaper, språk, religion eller övertygelse, politiska eller andra åsikter, tillhörighet till en nationell minoritet, förmögenhet, födelseort, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

(6) För att säkerställa skyddet för familjen och bevarandet eller skapandet av familjelivet, bör de materiella villkoren för utövandet av rätten till familjeåterförening fastställas enligt gemensamma kriterier.

(7) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att tillämpa detta direktiv även om alla familjemedlemmar anländer tillsammans.

(8) Situationen för flyktingar bör ges särskild uppmärksamhet med anledning av de skäl som tvingat dem att fly från sitt land och hindrar dem från att leva ett normalt familjeliv där. Deras rätt till familjeåterförening bör därför regleras av förmånliga villkor.

(9) Familjeåterförening bör under alla omständigheter gälla medlemmarna i kärnfamiljen, det vill säga make/maka och underåriga barn.

(10) Det är upp till medlemsstaterna att avgöra huruvida de önskar tillåta familjeåterförening för släktingar i rakt uppstigande led, ogifta myndiga barn, ogifta eller registrerade partners samt, när det gäller polygama hushåll, underåriga barn till ytterligare en make/maka och referenspersonen. Att en medlemsstat beviljar familjeåterförening för dessa personer skall inte påverka möjligheten för de medlemsstater som inte godkänner familjeband i de fall som täcks av denna bestämmelse att inte bevilja dessa personer behandling som familjemedlemmar när det gäller rätten till vistelse i en annan medlemsstat, enligt definitionen i relevant EG-lagstiftning.

⁽¹⁾ EGT C 116 E, 26.4.2000, s. 66, och EGT C 62 E, 27.2.2001, s. 99.

⁽²⁾ EGT C 135, 7.5.2001, s. 174.

⁽³⁾ EGT C 204, 18.7.2000, s. 40.

⁽⁴⁾ EUT C 73, 26.3.2003, s. 16.

- (11) Rätten till familjeåterförening bör utövas i överensstämmelse med de värden och principer som medlemsstaterna erkänner, i synnerhet beträffande kvinnors och barns rättigheter, vilket motiverar att restriktiva åtgärder kan införas mot återförening av familjemedlemmar i polygama hushåll.
- (12) Möjligheten att begränsa rätten till familjeåterförening för barn över tolv års ålder, vars primära bostad är en annan än referenspersonens, är avsedd att avspegla barnens förmåga till integrering i tidig ålder och skall garantera att de förvärvar den utbildning och de språkfärdigheter som krävs i skolan.
- (13) Det bör inrättas ett system med förfaranderegler för prövning av ansökan om familjeåterförening och för familjemedlemmars inresa och vistelse. Dessa förfaranden bör vara effektiva och genomförbara i förhållande till den normala arbetsbelastningen vid medlemsstaternas myndigheter, samt tillåta insyn och vara rättvisa för att ge de berörda personerna adekvat rättssäkerhet.
- (14) Familjeåterförening får vägras på vederbörligen motiverade grunder. I synnerhet bör den person som önskar åtnjuta familjeåterförening inte utgöra ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Begreppet allmän ordning får inbegripa fällande dom för allvarligt brott. Det bör i detta sammanhang noteras att begreppet allmän ordning och säkerhet även omfattar fall då en tredjelandsmedborgare tillhör en sammanslutning som stöder internationell terrorism, stöder en sådan sammanslutning eller har extremistiska sympatier.
- (15) Familjemedlemmarnas integrering bör främjas. De bör därför få en självständig ställning som är oberoende av referenspersonen, särskilt vid upplösning av familjeband och partnerskap, och de bör få tillträde till undervisning, anställning och yrkesutbildning på samma villkor som den person med vilken de återförenas, i enlighet med relevanta villkor.
- (16) Eftersom målen för den föreslagna åtgärden, nämligen att införa en rätt till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare som skall utövas enligt gemensamma regler, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (17) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om

Förenade kungarikets och Irlands ställning, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i nämnda protokoll, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i dem.

- (18) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Danmarks ställning deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Syftet med detta direktiv är att fastställa villkor för utövandet av rätten till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare som vistas lagligen på medlemsstaternas territorier.

Artikel 2

I detta direktiv avses med

- a) *tredjelandsmedborgare*: personer som inte är unionsmedborgare enligt artikel 17.1 i fördraget,
- b) *flykting*: tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som beviljats flyktingstatus enligt Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967,
- c) *referensperson*: en tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i en medlemsstat och som ansöker om familjeåterförening, eller vars familjemedlemmar ansöker om familjeåterförening för att förenas med honom/henne,
- d) *familjeåterförening*: inresa och vistelse i en medlemsstat för familjemedlemmar till en tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i den medlemsstaten, för att upprätthålla familjeenheten, oavsett om familjebanden knutits före eller efter referenspersonens inresa,
- e) *uppehållstillstånd*: varje tillstånd som utfärdas av myndigheterna i en medlemsstat och som ger en tredjelandsmedborgare rätt att vistas lagligt på den medlemsstatens territorium i enlighet med bestämmelserna i artikel 1.2 a i rådets förordning (EG) nr 1030/2002 av den 13 juni 2002 om en enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredje land ⁽¹⁾,

⁽¹⁾ EGT L 157, 15.6.2002, s. 1.

f) *underårig utan medföljande vuxen*: tredjelandsmedborgare eller statslös person som är yngre än arton år och som anländer till medlemsstaternas territorier utan medföljande vuxen som enligt lag eller sedvana ansvarar för den underårige, så länge som denne inte faktiskt tas om hand av en sådan vuxen, eller en underårig som lämnas utan medföljande vuxen efter att ha anlånt till medlemsstaternas territorier.

Artikel 3

1. Detta direktiv skall tillämpas när referenspersonen innehar ett uppehållstillstånd med en giltighetstid på minst ett år som utfärdats av en medlemsstat och har välgrundade utsikter att få ett varaktigt uppehållstillstånd, om hans eller hennes familjemedlemmar är tredjelandsmedborgare, oberoende av deras rättsliga ställning.

2. Detta direktiv skall inte tillämpas när referenspersonen

- a) ansöker om att beviljas flyktningstatus och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut,
- b) har tillstånd att vistas i en medlemsstat med stöd av ett tillfälligt skydd eller som ansöker om tillstånd att vistas i medlemsstaten i avvaktan på ett beslut om sin ställning,
- c) har tillstånd att vistas i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer enligt internationella förpliktelser, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna, eller som har ansökt om uppehållstillstånd av denna anledning och som avvaktar ett beslut om sin ställning.

3. Detta direktiv skall inte tillämpas på familjemedlemmar till unionsmedborgare.

4. Detta direktiv skall inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i

- a) bilaterala och multilaterala avtal mellan gemenskapen eller gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och tredje länder å andra sidan,
- b) Europeiska sociala stadgan av den 18 oktober 1961, den reviderade Europeiska sociala stadgan av den 3 maj 1987 och den europeiska konventionen om migrerande arbetstagarers rättsställning av den 24 november 1977.

5. Detta direktiv skall inte påverka medlemsstaternas möjligheter att anta eller behålla förmånligare bestämmelser.

KAPITEL II

Familjemedlemmar

Artikel 4

1. Medlemsstaterna skall, enligt detta direktiv och med iakttagande av villkoren i kapitel IV och i artikel 16, tillåta inresa och vistelse för följande familjemedlemmar:

- a) Referenspersonens make/maka.

b) Underåriga barn till referenspersonen och dennes make/maka, inbegripet barn som har adopterats i enlighet med ett beslut som har fattats av den berörda medlemsstatens behöriga myndighet eller ett beslut som är automatiskt verkställbart enligt den medlemsstatens internationella förpliktelser, eller som måste erkännas enligt internationella förpliktelser.

c) Underåriga barn, inbegripet adopterade barn, till referenspersonen om denne har vårdnaden och barnen är beroende av honom/henne för sin försörjning. Medlemsstaterna får tillåta familjeåterförening för barn som står under gemensam vårdnad, under förutsättning att den andra vårdnadshavaren har lämnat sitt medgivande.

d) Underåriga barn, inbegripet adopterade barn, till maken/makan om denne har vårdnaden och barnen är beroende av honom/henne för sin försörjning. Medlemsstaterna får tillåta familjeåterförening för barn som står under gemensam vårdnad, under förutsättning att den andra vårdnadshavaren har lämnat sitt medgivande.

Underåriga barn enligt denna artikel får inte ha uppnått myndighetsålder enligt den berörda medlemsstatens lagstiftning och får inte vara gifta.

När ett barn är över tolv år och anländer på egen hand utan resten av sin familj, får medlemsstaterna med avvikelse från ovanstående, innan de ger barnet tillstånd till inresa och vistelse enligt detta direktiv, pröva om barnet uppfyller kriteriet för integrering, om deras lagstiftning vid den tidpunkt då detta direktiv genomförs föreskriver en sådan prövning.

2. Medlemsstaterna får i lag eller annan författning, enligt detta direktiv och med iakttagande av villkoren i kapitel IV, tillåta inresa och vistelse för följande familjemedlemmar:

- a) Släktingar i rakt uppstigande led av första graden till referenspersonen eller dennes make/maka, om släktingarna är beroende av referenspersonen eller dennes make/maka för sin försörjning och saknar annat nödvändigt familjemässigt stöd i ursprungslandet.
- b) Ogifta myndiga barn till referenspersonen eller dennes make/maka, om barnen av hälsoskäl bevisligen inte kan försörja sig själva.

3. Medlemsstaterna får i lag eller annan författning, enligt detta direktiv och med iakttagande av villkoren i kapitel IV, tillåta inresa och vistelse för en ogift partner som är tredjelandsmedborgare och som har ett vederbörligen styrkt varaktigt förhållande med referenspersonen eller för en tredjelandsmedborgare som har familjeband med referenspersonen i form av ett registrerat partnerskap enligt artikel 5.2 samt för ogifta underåriga barn, även adopterade barn, samt ogifta myndiga barn som av hälsoskäl bevisligen inte kan försörja sig själva, till dessa personer.

Medlemsstaterna får besluta att registrerad partner skall behandlas som make/maka i fråga om familjeåterförening.

4. När det gäller polygama hushåll där referenspersonen redan bor tillsammans med en make/maka på en medlemsstats territorium, skall den berörda medlemsstaten inte tillåta familjeåterförening för en ytterligare make/maka.

Med avvikelse från punkt 1 c får medlemsstaterna begränsa familjeåterförening av underåriga barn till ytterligare en make/maka och referenspersonen.

5. För att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får medlemsstaterna kräva att referenspersonen och dennes make/maka skall ha uppnått en viss lägsta ålder, och högst 21 år, innan maken/makan kan återförenas med referenspersonen.

6. Med avvikelse från ovanstående får medlemsstaterna begära att ansökningar om familjeåterförening för underåriga barn skall lämnas innan barnet har fyllt 15 år, så som föreskrivs i deras gällande lagstiftning vid datumet för genomförandet av detta direktiv. Om ansökan lämnas in efter det att barnet har fyllt 15 år, skall de medlemsstater som beslutar att tillämpa detta undantag tillåta inresa och vistelse för sådana barn av andra skäl än familjeåterförening.

KAPITEL III

Inlämnande och prövning av ansökan

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall avgöra om en ansökan till de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten om inresa och vistelse för familjeåterförening skall lämnas in av referenspersonen eller av dennes familjemedlemmar.

2. Ansökan skall åtföljas av skriftliga bevis för familjebanden och för att villkoren i artiklarna 4 och 6 och, i förekommande fall, artiklarna 7 och 8 är uppfyllda, samt bestyrkta kopior av familjemedlemmarnas resehandlingar.

Om det är lämpligt för att styrka familjebanden, får medlemsstaterna hålla samtal med referenspersonen och dennes familjemedlemmar och göra de utredningar som bedöms nödvändiga.

Vid prövningen av en ansökan avseende referenspersonens ogifta partner skall medlemsstaterna vid bedömningen av om det finns ett varaktigt förhållande beakta omständigheter som att det finns ett gemensamt barn, ett tidigare samboende, ett registrerat partnerskap eller andra tillförlitliga bevis.

3. Ansökan skall lämnas in och behandlas när familjemedlemmarna vistas utanför den medlemsstat på vars territorium referenspersonen vistas.

Med avvikelse från denna bestämmelse får en medlemsstat i lämpliga fall godta en ansökan som lämnas in när familjemedlemmarna redan befinner sig på dess territorium.

4. Så snart som möjligt och under alla omständigheter senast nio månader efter det att ansökan har lämnats in, skall medlemsstatens behöriga myndigheter skriftligen underrätta den person som har lämnat in ansökan om beslutet.

Om prövningen av ansökan är av komplicerad natur, får tidsfristen i första stycket i undantagsfall förlängas.

Ett beslut om avslag skall motiveras. Samtliga följder av att ett beslut inte har fattats när tidsfristen i första stycket löper ut skall regleras i den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

5. Vid prövningen av ansökan skall medlemsstaterna ta vederbörlig hänsyn till att underåriga barns bästa skall komma i främsta rummet.

KAPITEL IV

Villkor för utövandet av rätten till familjeåterförening

Artikel 6

1. Medlemsstaterna får avslå en ansökan om inresa och vistelse för en familjemedlem av hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.

2. Medlemsstaterna får återkalla uppehållstillstånd eller avslå en ansökan om förnyelse av uppehållstillstånd för en familjemedlem av hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.

När medlemsstaten fattar relevant beslut skall den beakta, förutom artikel 17, allvaret i eller typen av brott mot allmän ordning eller säkerhet som familjemedlemmen begått, eller den fara som denna person utgör.

3. Den berörda medlemsstatens behöriga myndighet får inte avslå en ansökan om förnyelse av ett uppehållstillstånd eller utvisa någon från territoriet endast på grund av sjukdom eller invaliditet som har uppkommit efter det att uppehållstillståndet utfärdades.

Artikel 7

1. När ansökan om familjeåterförening lämnas in får den berörda medlemsstaten kräva att den person som har lämnat in ansökan lägger fram bevis för att referenspersonen har

a) en bostad som anses normal för en familj av jämförbar storlek i samma område och som uppfyller medlemsstatens gällande allmänna bestämmelser om säkerhet och sanitära förhållanden,

b) en sjukförsäkring avseende alla risker som de egna medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt omfattas av, och som omfattar referenspersonen och hans eller hennes familjemedlemmar,

c) stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att försörja referenspersonen och hans eller hennes familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. Medlemsstaterna skall bedöma dessa försörjningsmedel med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner samt antalet familjemedlemmar.

2. Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgare följer integrationsåtgärderna i enlighet med nationell lagstiftning.

Beträffande de flyktingar och/eller flyktingars familjemedlemmar som avses i artikel 12 får de integrationsåtgärder som avses i första stycket inte tillämpas förrän de berörda personerna har beviljats familjeåterförening.

Artikel 8

Medlemsstaterna får kräva att referenspersonen skall ha vistats lagligen på deras territorium under en period som inte får överstiga två år innan han eller hon kan återförenas med sina familjemedlemmar.

Om en medlemsstats gällande lagstiftning på området för familjeåterförening vid den tidpunkt då direktivet antas beaktar medlemsstatens mottagningskapacitet, får medlemsstaten med avvikelse från första stycket införa en väntetid på högst tre år mellan inlämnandet av en ansökan om familjeåterförening och utfärdandet av uppehållstillstånd för familjemedlemmarna.

KAPITEL V

Familjeåterförening för flyktingar

Artikel 9

1. Detta kapitel skall tillämpas på familjeåterförening för sådana flyktingar som erkänns av medlemsstaterna.

2. Medlemsstaterna får begränsa tillämpningen av detta kapitel till flyktingar vilkas familjeband har etablerats före inresan.

3. Detta kapitel skall inte påverka regler om beviljande av flyktingstatus för familjemedlemmar.

Artikel 10

1. Artikel 4 skall tillämpas på definitionen av familjemedlemmar, med undantag av artikel 4.1 tredje stycket som inte skall tillämpas på barn till flyktingar.

2. Medlemsstaterna får tillåta familjeåterförening för andra familjemedlemmar än de som anges i artikel 4, om de är beroende av flyktingen för sin försörjning.

3. Om en flykting är underårig utan medföljande vuxen

a) skall medlemsstaterna tillåta inresa och vistelse i familjeåterföreningssyfte för hans eller hennes släktingar i rakt uppstigande led av första graden utan att tillämpa villkoren i artikel 4.2 a,

b) får medlemsstaterna tillåta inresa och vistelse i familjeåterföreningssyfte för hans eller hennes legala vårdnadshavare eller varje annan familjemedlem, om flyktingen inte har några släktingar i rakt uppstigande led eller om de inte går att spåra.

Artikel 11

1. Vad gäller inlämnandet och prövningen av ansökan skall artikel 5 tillämpas, med förbehåll för punkt 2 i den här artikeln.

2. Om en flykting inte kan styrka sina familjeband med offentliga handlingar, skall medlemsstaten beakta andra bevis för att sådana band föreligger enligt nationell lagstiftning. Ett beslut om avslag på ansökan får inte uteslutande bygga på avsaknad av skriftlig bevisning.

Artikel 12

1. Med avvikelse från artikel 7 får medlemsstaterna i samband med ansökningar som rör sådana familjemedlemmar som avses i artikel 4.1 inte kräva att flyktingen och/eller dennes familjemedlemmar skall styrka att flyktingen uppfyller villkoren i artikel 7.

Utan att internationella åtaganden åsidosätts, får medlemsstaterna, om familjeåterförening är möjlig i ett tredje land med vilket referenspersonen och/eller familjemedlemmen har särskild anknytning, kräva de uppgifter som avses i första stycket.

Medlemsstaterna får kräva att flyktingen uppfyller villkoren i artikel 7.1 om ansökan om familjeåterförening inte lämnas in inom tre månader efter det att flyktingstatus har beviljats.

2. Med avvikelse från artikel 8 får medlemsstaterna inte kräva att flyktingen skall ha vistats på deras territorium under en viss tid innan han eller hon kan återförenas med sina familjemedlemmar.

KAPITEL VI

Inresa och vistelse för familjemedlemmar

Artikel 13

1. Så snart ansökan om inresa för familjeåterförening har godkänts, skall den berörda medlemsstaten ge familjemedlemmarna tillstånd till inresa. Den berörda medlemsstaten skall därvid på alla sätt underlätta för dessa personer att erhålla de viseringar som krävs.

2. Den berörda medlemsstaten skall för familjemedlemmarna utfärda ett första uppehållstillstånd med minst ett års giltighetstid. Detta uppehållstillstånd skall kunna förnyas.

3. Giltighetstiden för familjemedlemmens eller familjemedlemmarnas uppehållstillstånd får i princip inte sträcka sig längre än till och med det datum då referenspersonens uppehållstillstånd löper ut.

Artikel 14

1. Referenspersonens familjemedlemmar skall ha samma rätt som referenspersonen att få tillträde till

- a) utbildning,
- b) anställning eller egen företagsverksamhet,
- c) yrkesvägledning, yrkesutbildning, fortbildning och omskolning.

2. Medlemsstaterna får enligt sin nationella lagstiftning besluta på vilka villkor familjemedlemmar får utöva verksamhet som anställda eller som egenföretagare. I dessa villkor skall det anges en tidsgräns som i inget fall får överskrida tolv månader, inom vilken medlemsstaterna får undersöka situationen på sin arbetsmarknad, innan familjemedlemmar beviljas tillstånd att utöva verksamhet som anställda eller som egenföretagare.

3. Medlemsstaterna får begränsa tillträdet till anställning eller egen företagsverksamhet för sådana släktingar i rakt uppstigande led av första graden eller ogifta myndiga barn som omfattas av artikel 4.2.

Artikel 15

1. Senast efter fem års vistelse, och under förutsättning att familjemedlemmen inte har beviljats uppehållstillstånd av andra skäl än familjeåterförening, har make/maka eller ogift partner samt barn som har uppnått myndig ålder rätt till att efter ansökan, om så krävs, få eget uppehållstillstånd som är oberoende av referenspersonens uppehållstillstånd.

Medlemsstaterna får inskränka beviljandet av det uppehållstillstånd som avses i första stycket till make/maka eller ogift partner vid upplösning av familjebanden.

2. Medlemsstaterna får bevilja eget uppehållstillstånd för myndiga barn och sådana släktingar i direkt uppstigande led som omfattas av artikel 4.2.

3. Om personer som rest in i medlemsstaten för familjeåterförening blir änklingar/änkor, skiljer sig, separerar eller om deras släktingar i direkt upp- eller nedstigande led av första graden avlider, får de, efter ansökan, om så krävs, beviljas eget uppehållstillstånd. Medlemsstaterna skall anta bestämmelser som garanterar att oberoende uppehållstillstånd utfärdas i särskilt ömmande fall.

4. Villkoren för beviljande av eget uppehållstillstånd och för giltighetstiden för eget uppehållstillstånd skall fastställas enligt nationell lagstiftning.

KAPITEL VII

Påföljder och rättsmedel

Artikel 16

1. Medlemsstaterna får avslå en ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening eller, i förekommande fall, återkalla ett uppehållstillstånd eller avslå en ansökan om förnyelse av uppehållstillstånd för en familjemedlem i följande fall:

- a) Om villkoren i detta direktiv inte är uppfyllda eller inte längre är uppfyllda.

Om referenspersonens tillgångar vid förnyelse av uppehållstillståndet inte räcker till utan hjälp från den berörda medlemsstatens socialbidragssystem enligt artikel 7.1 c skall medlemsstaten beakta familjemedlemmarnas bidrag till hushållets inkomst.

- b) Om referenspersonen och dennes familjemedlemmar inte eller inte längre lever som gifta eller har ett fullständigt familjeliv.

- c) Om det kan konstateras att referenspersonen eller dennes ogifta partner är gift med eller har ett varaktigt förhållande med en annan person.

2. Medlemsstaterna får även avslå en ansökan om inresa och vistelse för familjeåterförening, återkalla ett uppehållstillstånd eller avslå en ansökan om att förnya uppehållstillståndet om det är fastställt

- a) att falska eller vilseledande uppgifter eller falska eller förfälskade handlingar har använts, eller att tillstånd har erhållits genom vilseledande eller på andra olagliga sätt,
- b) att ett äktenskap eller partnerskap har ingåtts eller en adoption har utförts uteslutande för att ge den berörda personen möjlighet att resa in och vistas i en medlemsstat.

När medlemsstaterna gör en bedömning som gäller denna punkt får de särskilt ta hänsyn till det faktum att äktenskapet eller partnerskapet ingicks eller att adoptionen gjordes efter det att uppehållstillståndet utfärdades för referenspersonen.

3. Medlemsstaterna får återkalla ett uppehållstillstånd eller avslå en ansökan om förnyat uppehållstillstånd för en familjemedlem om referenspersonen inte längre vistas i medlemsstaten och familjemedlemmen ännu inte har rätt till eget uppehållstillstånd enligt artikel 15.

4. Medlemsstaterna får utföra särskilda kontroller när det finns välgrundade misstankar om vilseledande eller skenäktenskap, skenpartnerskap eller skenadoption enligt definitionen i punkt 2. Särskilda kontroller får även utföras när familjemedlemmars uppehållstillstånd förnyas.

Artikel 17

Om en ansökan om familjeåterförening avslås, om ett uppehållstillstånd återkallas eller inte förnyas, eller om det beslutats att referenspersonen eller dennes familjemedlemmar skall utvisas, skall medlemsstaterna ta vederbörlig hänsyn till arten och stabiliteten av den berörda personens familjeband och varaktigheten av vistelsen i medlemsstaten samt förekomsten av familjemässig, kulturell eller social anknytning till ursprungslandet.

Artikel 18

Om en ansökan om familjeåterförening avslås, om ett uppehållstillstånd återkallas eller inte förnyas, eller om utvisning beslutas, skall medlemsstaterna se till att referenspersonen och/eller dennes familjemedlemmar har rätt att ansöka om rättslig prövning.

Formerna och behörigheten för utövandet av den rätt som avses i första stycket skall fastställas av de berörda medlemsstaterna.

KAPITEL VIII

Slutbestämmelser*Artikel 19*

Kommissionen skall med jämna mellanrum, och första gången senast den 3 oktober 2007, rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna, och vid behov föreslå nödvändiga ändringar. Dessa ändringsförslag skall vara prioriterade enligt artiklarna 3, 4, 7, 8 och 13.

Artikel 20

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 3 oktober 2005. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 21

Detta direktiv träder i kraft den samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 22

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Bryssel den 22 september 2003.

På rådets vägnar

F. FRATTINI

Ordförande